

hemvärnet

OO
Nr 6/2001

Högt motions-
tempo på
tinget

Skjutbanor
lämnas
tillbaka

Nu skärps
medaljkraven

Stopp för fler 200-båtar

Debatt: Marschen dränktes i öl

För 40 år sedan: Svenska förband i stridslinjen

Förr hette det underhållsregemente, sen Forgus och från och med årskiftet Försvarsmaktens logistik (FM-LOG).

Chef för FMLOG är sedan den första november Åke Jansson som samtidigt utnämns till generalmajor. Han ska basa över 6561 man.

Hemvärnspersonalen får denna tidning sex gånger om året för bara 35 kronor per mottagare och år.

Nu är det klart vilka befattningar som sjövärnskåren kan bemanna i hemvärnets staber. Det är maskinman, däcksman, båtgruppchef (stf), transportbefäl land/sjö och navigationsbefäl.

De senare befälskategorierna återfinns i både bataljonsstab marin och kompanistab marin.

I det första hemvärnsmästerskapet för hundekipage i Mellersta militärdistriktet vann Hans Öslund, Livregementets grenadjägrgrupp. Tävlingen gick på Marma skjutfält och innehöll fyra prov: lydnad, patrullering, bevakning och markering av föremål.

Riksdagsledamoten Berit Adolfsson (m) slår i en motion ett slag för att förbättra hemvärnets möjligheter att rekrytera.

Kung. Svea Livgardes musikkår spelar i Sveriges Radio, program 2 den 26 december kl 14.50–16.00. Konsernen är en inspelning av "Svenskt festspel", som uppfördes i Rikssalen den 1 september.

Den forcerade vapeninventeringen i år kommer att leda till en viss utgallring av passiva hemvärnsmän, rapporterar militärdistriktsgruppen i Gävle.

En översyn av rutinerna för inventering, uppföljning och rapportering i hela kedjan från kompanichef och uppåt bör göras, anser rikshemvärnsavdelningen.

Beslut nära om ungdomsuniform

Högkvarteret väntar på ett positivt svar från regeringskansliet – sedan tillåts m 90 för ungdomarna.

Opinionen är stark i hemvärnet för att Försvarsmakten ska fortsätta att lämna ut m 90 till ungdomarna. Tas uniformen bort vore det mycket negativt för verksamheten, anser ungdomsledare och rikshemvärnschefen.

– Hos oss kommer 70 procent att sluta direkt, hävdar Patrik Gustafsson, ansvarig för en nystartad ungdomsavdelning i Västerbergslagens hybataljon.

Enligt FIB, Försvarsmakterns interna bestämmelser från 1996, ska ungdomar utrustas med överdragskläder eller skyddskläder. Uniform m 59 räknas dit, men den finns inte i tillräckligt antal och ska totalutgällras. Uniform m 90 är formellt inte tillåten, inte ens om den är strippad på märken och beteckningar. Praxis sedan flera år är att den lämnas ut ändå.

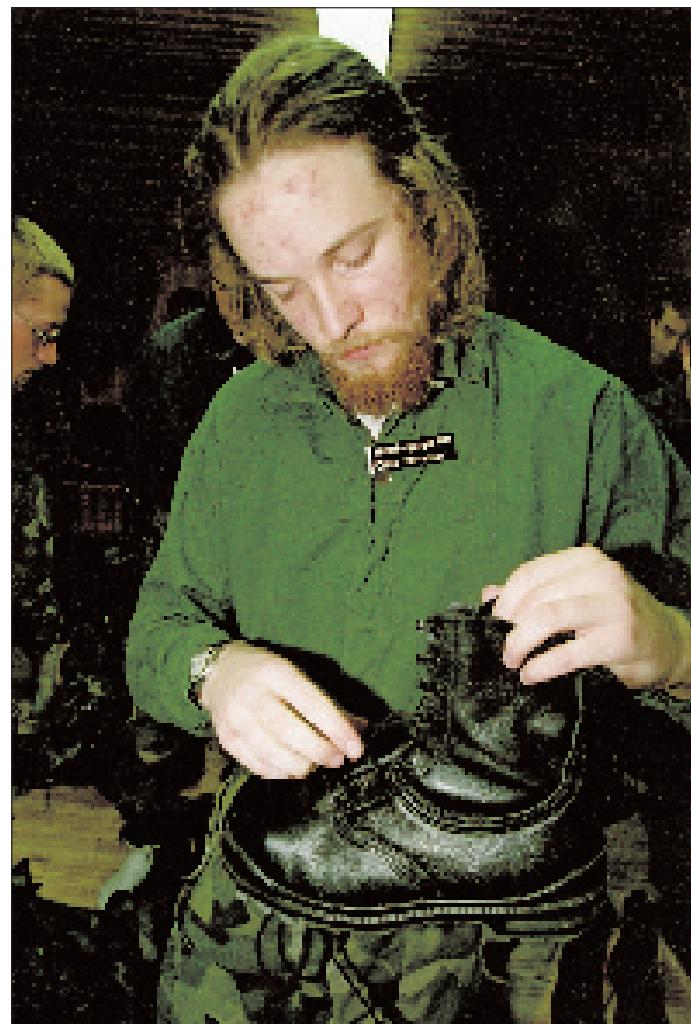
I gråzon

Frågan om ungdomsuniformen har alltså hamnat i en gråzon där reglerna är en sak, verkligheten en annan. För att komma ur dödläget driver högkvarterets friviligavdelning och rikshemvärnsavdelning en gemensam linje: m 90 med tre märken, ett på bröstet med svart text, "Ungdom", på gul botton, svenska flaggan och ett föreningsmärke på armen.

Ärendet hamnade i oktober hos protokollet, som instämmer.

– Alla instanser i Försvarsmakten anser att ungdomarna ska bära modell 90. Det stärker samhörigheten och gör det lättare att rekrytera, säger Peder Uggla på protokollsavdelningen.

Den enklaste lösningen är enligt uppgifter till Hemvärnet att stf ÖB beslutar om

En symbolhandling som ungdomarna vill ha kvar: Utrusta med kronans uniform.

ett tillägg till uniformsreglementet.

Väntar på besked

När detta skrivs väntar Högkvarteret på ett besked om vad tjänstemännen i regeringskansliet tycker.

– Vi behöver veta om det skulle kunna störa ratificeringen av tilläggsprotokollet till barnkonventionen, som förbjuder rekrytering och deltagande av barnsoldater, säger Magnus Sandbu på Högkvarterets juridiska avdelning.

Försvarsmakten kan visserligen själv avgöra frågan, men eftersom bestämmelserna om ungdomsuniformen skrevs med hänsyn till den internationella opinionen mot barnsoldater vill juristerna vara säkra på vad regeringskansliet tycker innan

an ett nytt beslut fattas.

Uniformen hamnar mitt i en känslig avvägning som görs mellan olika intressen och med tanke på att den svenska linjen är en rak 18-årsgräns. Därför är det nog med att ungdomarna lämnar in all utrustning vid förhöjd beredskap.

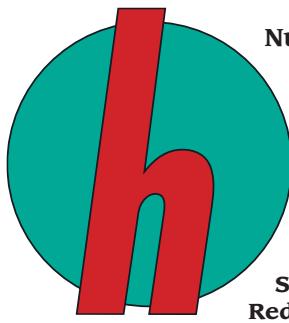
För rikshemvärnschefen är det viktigt att det inte finns risk för att det framstår som att vi utbildar barnsoldater.

– Det avgörande är att vi har Gott samvete för den verksamhet som genomförs.

Men Mats Welff konstaterar också att ett förbud mot m 90 vore förödande för hemvärnets och FBUs ungdomsverksamhet.

– Jag anser därför att vi ska tilldela ungdomarna m 90.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Nummer 6 december 2001, årgång 61

Tidskrift för allmänna hemvänet och driftvänet.

Redaktion: Lidingövägen 28, Stockholm, tel 08-788 7500, fax 08-664 5790. Postadress: Tidsskriften Hemvänet, 107 85 Stockholm.

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Ulf Ivarsson, tel 08-788 9738, e-post: htvidning@swipnet.se

Stf ansvarig utgivare: Lars Brink

Redaktionskommitté: Lars Brink, Ulf Hörsne, Göran Pettersson

Sekretariat: Pia-Lena Jansson, tel 08-788 9715, e-post: pia-lena.jansson@pub.mil.se

Annonser: Irmér Media AB, Antennvägen 10, 13548 Tyresö, tel 08-742 1008, fax 742 1009, e-post: irmer.media@telia.com

Grafisk form: PH Media, e-post: grafiskform@mac.com

TS-kontrollerad upplaga 2000: 83 000 ex.

Tryck: Color Print Dalarna, 2001.

Prenumerationspris: 150 kr. Postgiro: 456 177-5. Bankgiro: 726-9764.

Manus och annonsstopp: nr 1/2002: 14 januari (utges 15 februari) nr 2: 11 februari (utges 5 april), nr 3: 29 april (utges 7 juni).

För insänt men ej beställt material ansvaras inte. Sänd inte stora dokument med e-post (till exempel bilder) utan att först ha talat med redaktionen. Författarna till insända artiklar förutsätts godkänna att texterna och bilderna läggs ut på tidningens hemsida.

I detta nummer

- 2 Hv-nytt** Beslut nära om ungdomsuniform
- 4 Reportage** Ordning är skönt i Ludvika
- 6 Hv-nytt** Nu skärps medaljkraven
- 7 Hv-nytt** Framtiden ute på remiss
- 10 Rikshvtinget** "Vi är med på vagnen"
- 12 Rikshvtinget** Högt motionstempo ifrågasatt
- 13 Porträtt** Bethold betalar för att öva
- 14 Reportage** Mindre pang tror generalen
- 16 Återblick** Svenska förband i stridslinjen
- 18 Krönikan Wulff** Efter tinget åter till vardagen
- 20 Landet runt** Hemvänet stoppade aktivister
- 23 Landet runt** Danskars kom på granat-rea
- 24 HBR-nytt** Litauerna behöver känna stöd
- 26 Reportage** Tryggheten finns kvar
- 27 Krönikan** Vitalt hv viktigare nu än under kalla kriget
- 31 Debatt** Marsch i Danmark dränktes i öl
- 33 Debatt** Repövning utplånar hemvänet

Omslagsbilden: Berthold Hoffman, hemvänschef från Eksta på Gotland, röstar på tinget. Foto: Ulf Ivarsson

ledaren

Rörelsen väntar på bevis

Det annars förlorade året 2001 avslutas med flera positiva nyheter.

✓ Om inte regeringskansliet i sista minuten sätter sig emot Försvarsmaktens planer får ungdomarna bärta m 90-uniformen. Slopas den skulle det innebära ett hårt slag mot avdelningarna.

✓ Naturvårdsverket gör helt om ifråga om miljöprövning av skjutbanor, vilket gör att hemvänet kan fortsätta använda ungefär lika många som hittills.

✓ Utredningen "Hemvänet efter 2004" har väckt berättigad sympati uppåt – vad rörelsen tycker återstår att se. För demokratins skull är det viktigt med en bred debatt, även om de föreslagna förändringarna troligen är nödvändiga för att man ska kunna motivera ett frivilligt hemvärv med massanslutning i det framtidiga försvaret.

Däremot är det för tidigt att andas ut vad ekonomin beträffar. Vi fick visserligen en klapp på axeln av försvarsministern på rikshemvärnstinget, men hans relativt vaga uttalande ger tyvärr inte hemvänet någon gräddfil i Försvarsmaktens budgetarbete.

Förhopplingarna om att hemvänet kan återuppta en normal övningsverksamhet 2002 måste infrias. Annars finns en risk för att förtroendet för både den politiska och militära ledningen sjunker till en besvärande låg nivå.

Vid uppvakningen hos försvarsutskottet med anledning av årets reducering varnade hemvärvets företrädare för att signaler om neddragningar äventyra det frivilliga försvaret.

"Det är hög tid att retorik och handling går jämsides", sa Bengt Runner, som nu är förste vice ordförande i rikshemvärnsrådet. "En tappat hemvärvspersonal på grund av att resurser tas bort från övningarna är för alltid förlorad", förklarade han.

Just därför kan man inte skrära i hemvärvets kostnader lika schablonartat som för pliktiga förband. Att döma av åtskilliga brev och telefonsamtal till tidningen i höst tvivlas det allmänt på att den insikten finns hos beslutsfattarna.

Rörelsen väntar otåligt på bevis för att våra höga dignitärer verkligen menar något med sina ständiga försäkringar om hemvärvets betydelse.

Ulf Ivarsson, chefredaktör

Ordnning är skönt i

Kristina Bäcklund värmer lappskojs i kokkärlet och äter sedan reglementenligt ur locket (fältmössan har åkt av på fotografens begäran).

Disciplinen i hemvänet behövs som omväxling tycker de ludvikaungdomar som övade första gången i oktober.

Text & foto: Ulf Ivarsson

I trakter där namnen på höjder och åar känns igen från Dan Anderssons dikter samlades i slutet av oktober elva ungdomar till sin första hemvärnsövning.

Men det var inte någon svårmodig poesi som intresserade utan tjujsningen att få bärta uniform och uppträda disciplinerat i grupp.

Fasta regler, ordning och reda är

faktiskt populärt hos de 16 pojkar och flickor som i höst strömmat till den nystartade ungdomsavdelningen i Västerbergslagens hemvärnsbataljon i Ludvika.

– Det är skönt som omväxling till ett slappare liv hemma. Vore jag inte här idag skulle jag ligga på soffan och kolla på teve, erkänner Kristina Bäcklund. Det var kompisens i parallellklassen, Linda Johansson, som drog med sig Kristina till första introduktionsmötet. Lindas pappa är hemvärnssoldat och hade fått ett uppdrag, undertecknat bataljonschefen Olle Jansson.

Hemma, är närlägna Grängesberg. För en 16-åring som inte idrottar eller musicerar finns där inget att göra utom att gå på fester, försäkrar Kristina, glad över att ha fått ett fritidsintresse.

Hon har dock inte tänkt sig en framtid i försvaret. Kristina går omvärvrdnadslinjen på gymnasiet och lutar mer åt läkaryrket.

– Nu får jag lära mig att ta hand om mäniskor både i skolan och här, fast jag är inte säker på att killarna står ut med tjejer som chefer.

I motsats till Kristina Bäcklund har Claes Carrander inga problem att få tiden att gå. Det är rollspel och "soft air gun" som gäller. Claes går på ABBs industri gymnasium och efter lumpen som närskyddssoldat i Flygvapnet är utbildning till civilingenjör ett tänkbart alternativ. Hemvänet?

– Kanske, det känns bra hittills.

Alla utvecklas

Redan efter ett par kvällar vet ungdomsledarna Patrik Gustafsson och Christo Eriksson vilka ledarämnena de har i avdelningen. Men alla får chansen att utvecklas.

– Ungdomarna fick börja med att skriva en berättelse om sig själva och några säger sig behöva bättre självförtroende. Den stora belöningen för oss som ledare är att se hur de växer, säger Patrik Gustafsson.

Även kondition och styrka kommer att tränas liksom förmågan att klara sig själv i naturen.

– Dagens ungdom har tappat den kunskapen helt och hållet. De såg ut som frågetecken när vi beordrade rengöring av kokkärlen. Det föll dem aldrig in att man kan göra en borste av gräs och diskta i ån, säger Christo

Ludvika

Fredrik Tano lämnar av. Elva av 16 i avdelningen kom till första dygnsövningen.

Eriksson. Ån, det är ingen mindre än Pajso, som Dan Andersson tillägnar en dikt 1913, samma år han skriver sitt debutverk Kolarhistorier.

Peter Li har blivit hvungdom med baktanken att komma bättre förberedd till grundutbildningen. Han fyller 18 i december och rycker in på I 5 i juni. Efter tio månader i Östersund bär han den knastertorra titeln resmat-grpch (reservmaterielgruppchef). Ci-vilt vill han plugga astrofysik i Lund.

– Jag återvänder antagligen till hemvänet senare.

Till introduktionsmötet i höstas kom Peter tillsammans med Fredrik Tano. Denne slår ifrån sig när Hemvänet undrar om han strävar efter att bli någon rambotyp.

– Nejdå, men det är jättekul alltid och i värsta fall skulle det gå utan uniform. Ordning är skönt, det har jag inte annars.

Ledarna stenhårda

Ingen protesterade när ledarna genast gjorde klart att de kommer att

vara stenhårda när det gäller detaljerna.

– Stäng alla fickor och dra igen blixtlåsen, vi tänker inte leta efter era borttappade nycklar. Mössan i höger benifcka, personliga saker i vänster, härsnoddar ska vara svarta eller gröna – armén har regler för allt, förkunna Christer Eriksson, ställföreträdande plutonchef i beredskapsplutonen.

– Våra ungdomar ska vara föredömen. Vi förbereder dem för värnplikten och fortsatt tjänstgöring i Försvarsmakten.

Idén att organisera ungdomsavdelning kom från Patrik Gustafsson, som är god vän med legendariske ungdomsledaren Pekka Hiula i Kiruna. Patrik har gästat hans avdelning som instruktör vid flera tillfällen. Först var bataljonschefen Olle Jonsson tveksam.

– Men efter att ha sett hur väl Patrik och Christer fungerade tillsammans med kirunaungdomar på besök hos oss kände jag att här finns en väldig

potential. De har två egenskaper som är viktiga för ungdomsledare – ödmjukhet och respekt för uppgiften.

Smittar av sig

Ett lycka till fick avdelningen också av Stefan Pettersson från Dalregementsgruppen.

– Detta är idag den enda hemvänsungdomsavdelningen i Dalarna. Jag hoppas det smittar av sig. Resurserna finns.

Det förtjänar att nämnas att det enda som kostade Försvarsmakten något under denna övning var maten. Under helgen fick pojkarna och flickorna lära sig att laga mat fältmässigt, ställa upp, hälsa, lämna av och förflytta sig som det anstår ett förband, läsa kartan och ordna förläggning.

Nästa år ska alla hinna gå grundkursen så att de kan åka till Transstrand till vintern och några påbörja ledarutbildning. Vi kommer också att kunna heja fram ett ludvikalag i ungdomstävlingen på Hemvärens stridskola.

Nu skärps medaljkraven

De ursprungliga kraven för hemvärnets nya skyttemedalj var för enkla och har gradvis fått skärpas. Under 2002 införs medaljen.

Det visade sig vara för lätt att skjuta till sig guldvalören av hemvärnets nya skyttemedalj.

Provskjutningar i höst tyder på att enklaste åtgärden för att sälla agnarna från vetet är att införa hårdare tidskrav. I övrigt behöver man inte ändra i reglerna. Målen, 1/3-delsfigurer, som används i PEK-skjutning, behålls.

Tre skjutningar

Tre skjutningar ingår och de genomförs liggande – med och utan stöd. Skytten ska bärä stridssele(bälte) och hjälm. Vid kommandot "eld" ligger

Löjtnant Bo Wallin, rikshemvärnsavdelningen, sköt full pott i testet av medaljreglerna. Foto: Bengt Skjemstad

man med säkrat vapen i färdigställning.

Första testskjutningen genomfördes med en platonchefskurs på HvSS, Hemvär-

nets stridsskola och korttids-värnpliktiga i Eksjö. Det visade sig att tiderna för moment ett och två var för generösa.

I oktober ändrades där-för reglerna så att man har 30 sekunder på sig för varje fem-skottsserie av två i moment ett och 50 sekunder totalt i moment två. Det senare kräver också magasinsbytte mellan serierna.

Efter detta har ytterligare två provskjutningar genomförts.

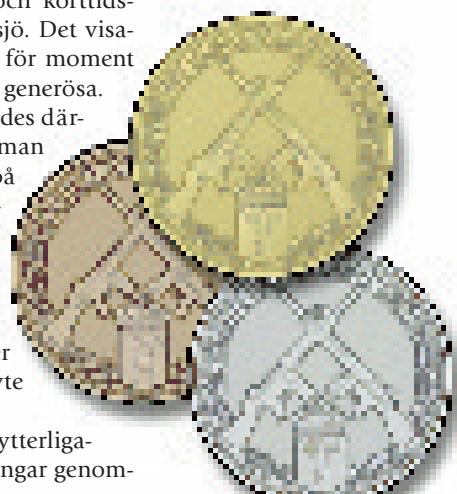
– Resultaten är fortfarande för bra. I den senaste skjutningen tog fyra skyttar av sex guld och en silver, berättar Krister Carlsson.

Ett tag övervägdes att öka avståndet till 200 meter, men istället valdes nu att dra ner tiderna till 40 respektive 12 sekunder.

Märke på m 90

Förutom gulmedaljen har rikshemvärnsavdelningen tänkt sig en penningbelöning och ett märke att bäras på fältdräkten i stil med arméns så kallade pek-märke (tygmärke med musköt). I en remiss ska militärdistrikten få tala om hur stor de tycker att penningbelöningen ska vara.

– Intresset för skytte och ar-

Så här ser hemvärnets nya skyttemedalj ut. Men reglerna är inte riktigt klara. Medaljen bär på m 87 och på m 90 som pek-märke.

méns skyttemedalj har minskat och det har blivit besvärligare att skjuta ak 4 på grund av strängare säkerhetsbestämmelser. Det är därför vi vill stimulera skytet med den här medaljen.

I ett tidigt förslag till kontraktsmärke ingick de första serierna för skyttemedaljen plus teoretiska frågor om vapensäkerhet och ett praktiskt prov på ladda och patron ur. Rikshemvärnsrådet ville dock begränsa fordrikingarna till 20 respektive 34 timmars närvoro.

Text: Ulf Ivarsson

FRO Kurs för hvbataljonschefer Kan du leda sambandet inom din bataljon?

Frivilliga Radioorganisationen (FRO) genomför under vecka 30 (20–26 juli) samt under vecka 31 (28 juli – 3 augusti) två kurser i sambandstjänst för hemvärnsbataljons- och kompanichefer. Kurserna är förlagda till FBU kursgård Fårö.

Kursens målgrupp är nya och blivande chefer inom hemvärnet. Under kursveckan får du möjlighet att fördjupa dig i sambandsfrågor samt att delta i ett applex tillsammans med eleverna i kurserna för sambandsbefäl- och sambandsgruppchefer.

Efter kursen ska du ha grundlagd duglighet att fastställa inriktningen av hemvärnsbataljonens lednings- och sambandsbehov.

Tag med din familj (till självkostnadspris) och upplev en fin kursvecka på Fårö. Anmälan via egen MDgrupp till FRO före 1 mars.

Upplysningar FRO telefon: 08-788 99 92
Box 5435, 114 84 STOCKHOLM

Framtiden skickas på remiss

Förslagen i "Hemvärnet efter 2004" kan börja diskuteras på allvar. Remissen på utredningen skickades ut i början av december.

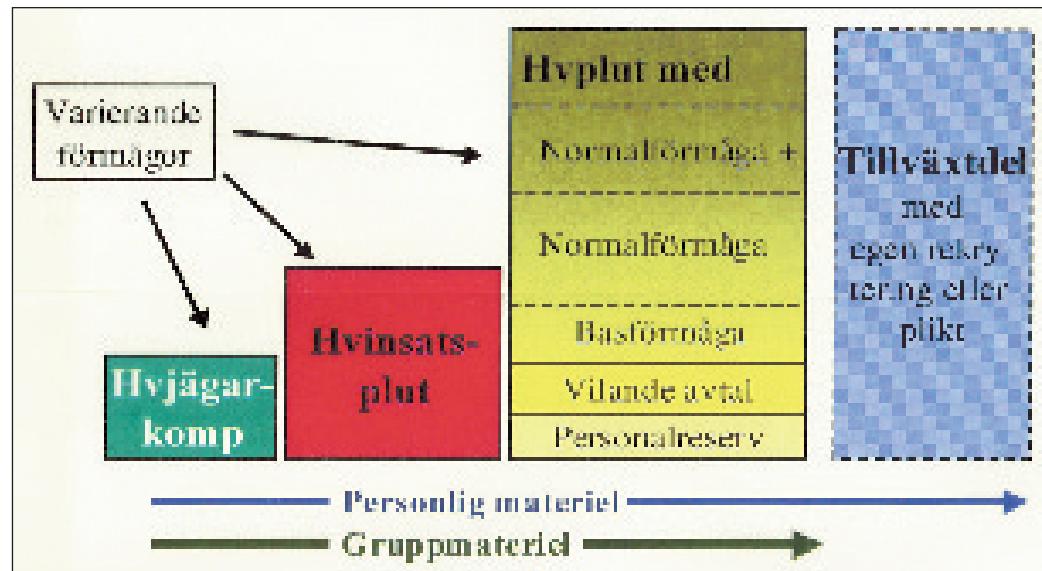
En fråga man kan vänta sig åtvisker omkring är hur realistiskt det är att ha ett hvägarkompani per militärdistriktsgrupp, alltså totalt 29 kompanier i landet. En MD-grupp som bara har tre hbataljoner kanske inte orkar sätta upp både beredskapsplutoner och särskilda hvägarkompanier och ta risken att övriga förband urvattnas. En lösning kan därför vara att förordna en kompaniledning som vid behov kan föra befäl över tre beredskapsplutoner.

En ännu försiktigare linje vore att organisera kompanierna först i ett återtagningsskeende. Ambitionerna kan således variera beroende på lokala förhållanden.

Ta in ungdomar

En idé som säkert välkomnas är att ta in hemvärnungsungdomar i förbanden. Utredningen tänker sig att MD-grupperna utbildar ungdomarna i vapentjänst och strid när de fyllt 18 år, dels lokalt, dels på centrala kursgårdar. Både denna rekryteringsväg och den frivilliga hemvärnsutbildningen för vuxna som ej gjort grundutbildning måste av kvalitetsskäl i stort sett likna dagens korta värnplikt, både till innehåll och längd.

Men på 85 dagar hinner

Förbandstyper i det framtida hemvärnet enligt utredningen. Illustration: Lennart Ekstrand

Försvarsmakten bara göra soldater av dem. Användbara i grupp och pluton blir de först i den ordinarie övningsverksamheten.

Vilka krav ska ställas på hemvärnsrekryterna? Remissrundan kommer möjligen att svara på om det räcker med ett friskintyg och registerkontroll eller om de ska genomgå en regelrätt mönstring.

Många frågor har belysts i utredningen, men fortfarande återstår en del principiellt viktiga vägval. Om insatstyrkorna i hemvärnet ska skriva kollektiva avtal om incidentberedskap och vad som krävs av lagändringar för detta är till exempel ännu inte utrett.

Med olika tjänstgöringsformer krävs både ett grundläggande hemvärnskontrakt för alla och avtal om minsta ut-

bildningstid, beroende på vilket slags förband man tillhör. Längre utbildningstid och ökade krav pockar på bättre ersättning. En menig hemvärnssoldat har inte fått någon höjning av utbildningspremien (200 kronor) sedan 1980.

Lång lista

Trots allt bär kompanichefer och insatsplutonchefer på den tyngsta bördan. De ska öva lika mycket som sina soldater och dessutom ansvara för rekrytering, antagningsprocedurer, vapenkontroll, utbildning, personalvård och krigsplärring – listan kan göras hur lång som helst.

Ett ekonomiskt lyft för befälen är därför ofrånkomligt. De högst betalda kompanicheferna har idag 22.900 kronor om året. Utredningen labore-

rar med högre nivåer – och är även inne på att en utjämning måste ske mellan reservofficerare och kollegor som befordrats inom hemvärnet.

Grundtancket vad gäller ersättningarna är att förenkla och slå ihop och prioritera den personal som gör mer. En metod som ventilerats är att slopa dagersättningarna och använda dessa pengar till befanningspeng och utbildningspremie efter fullgjort kontrakt. Befälen kvitterar ut en enhetlig summa per månad som varierar för olika nivåer, men också knyts till antalet soldater i förbandet.

Att utforma framtidens ersättningar är en svår balansomgång. Systemet måste vara både lätt att administrera och differentierat på samma gång.

Text: Ulf Ivarsson

Oklart om direktinskrivning

I vår ska riksdagen besluta om en ny pliktlag men det står inget klart i propositionen om direktinskrivning till hemvärnet.

– Efter den 1 juli 2002 räknar vi ändå med att det är grönt ljus för inskrivning till kortare värnplikt, säger avdelningsdirektör Leif Nilsson, pliktvärket.

I det fallet stödjer sig Pliktvärket på ett uttalande av för-

svarsministern. Just nu analyseras och tolkas hur pliktlagen ska tillämpas.

Gällande regler säger att när en mönstrande tas ut till värnpliktstjänstgöring med åtföljande krigsplatsering är det med plikt. Men den som gör tre månaders utbildning kan inte tvingas in i hemvärnet.

Hittills har tremånaderssoldaterna rekryterats ur utbild-

ningsreserven. När flera månader gått utan att de hört av försvaret är deras intresse svagt.

Formellt finns inga hinder för att Försvarsmakten beställer inskrivning av värnpliktiga till den kortare utbildningen. Problemet är att alla tjänstbarhetsgrader idag är inriktade på lång grundutbildning.

Därför behövs en befanningsbeskrivning och en ny

kravprofil för hemvärnssoldater som pliktvärket måste ha för sin uttagning.

– Antalet individer med högtjänstbarhet räcker inte också till hemvärnet med de små värnpliktskullar vi nu har. Vi skulle behöva lätta på de medicinska kraven och tillåta visa med till exempel lite allergi, säger Krister Carlsson, rikshemvärnsavdelningen.

Kompaniförråden rationaliseras bort

Det lilla lokala hemvärnsförrådet med sediment av äldre gemensam utrustning är snart ett minne blott

Många små utspridda kompaniförråd lever farligt. Nu handlar det om centralisering. I november överlämnades en utredning om hemvärnets förråd till grundorganisationsledningen. Utredarna föreslår tre modeller.

Den första är ett bataljonsförråd för både krigsmateriel och utbildningsmateriel. Den andra ett bataljonsförråd med satelliter för utbildningsmateriel. Den tredje är en variant av modell två fast i megaklass och skräddarsydd för Skåne, där avstånden är korta.

Ett förråd per bataljon

Utredningen har fastnat för kompanivis förrådsställning i ett förråd per bataljon. Materiel som behöver vara snabbt gripbar, för räddningstjänst, förvaras avskilt i krigsförrådet eller i fredsförråd i hemvärns-gårdar, på ledningsplatser eller i förhyrda fredsfoerråd

Enligt utredarna – överste-löjtnant Bertil Falkeby och major Kalle Ödlund på Norra militärdistriktet – talar allt för att man centralt förrådsställer så mycket som möjligt av den materiel som inte används i fredstid. Motivet?

– Framförallt blir ansvaret tydligare och behovstäckningen underlättas. Försvarsmakten inklusive hemvärnet får en enhetlig och rationell förråds-hållning.

På vardagssvenska betyder det att det blir billigare ju större förråden är och när anställda vårdar materielen håller den längre.

– Ordningen i en del av de förråd vi besökt och skicket på materielen lämnar mycket övrigt att önska, säger Kalle Ödlund.

Klassa materiel

Nackdelen är att materielen inte går att komma åt lika lätt där den ligger stuvad i pallställen. Hur långt man kan gå utan att krångla till hemvärnets utbildning är en svår gränsdragning.

En trio sammansvetsade kvartermästare i Pajalas nya bataljonsförråd i en tidigare vägstation: Erik Hämälä, Pello, Lars Juoto, Korpilombolo, och Helge Mikko, Pajala.

– Steg ett är att klassa hemvärnets materiel, så att den som verkligen behövs i utbildning eller räddningsinsatser går lätt att få tag på. Samtidigt tror vi oss veta att mängder av materiel nästan aldrig används, säger Bertil Falkeby.

Hemvänet använder idag 46 bataljonsförråd, 317 kompaniförråd, 85 plutonsförråd (de flesta på Gotland) och 12 fordonsförråd.

Den sammanlagda förrådsytan för hemvärnet är omkring 70 000 kvadratmeter och hyran 72 miljoner kr.

– Vi ser klara fördelar med bataljonsförråden, särskilt om det finns garage och övningsterräng intill. Man kan till exempel hämta alla radiostationer på ett och samma ställe när bataljonens signalister övervakar tillsammans, vilket vi gör mer och mer, kommenterar överstelöjtnant Lennart Ekstrand på rikshemvärnsavdelningen.

Avgörande anser dock att avsteg måste kunna göras om de geografiska avstånden är

stora. Två kompanier kan då dela på ett förråd.

Största hyresvärd är Fortifikationsverket, bara 22 procent av förråden hyrs privat. Klart är att kostnaderna för förrådmännens resor minskar kraftigt om de bara behöver besöka ett förråd istället för flera. I Örebro län, för att ta ett exempel, försätts 25 kompaniförråd och två plutonsförråd och kvar blir två bataljonsförråd.

Kalle Ödlund och Bertil Falkeby har räknat på möjliga be sparningar för Sollefteå hvbataljon. Om man går från kompaniförråd till bataljonsförråd sparas i storleksordningen 300.000 kronor. Därefter har de bedömt hur många bataljoner som kan göra på samma sätt.

– Totalt tror vi att hemvärnet kan reducera sina kostnader med cirka 50 miljoner kronor, säger Kalle Ödlund.

En grupp som kan uppleva att de förlorar en del på den här operationen är hemvärnscheferna. De bör därför enligt utredningen förkovras i logis-

tik och få vara med i plane ringen.

Text & foto: Ulf Ivarsson

RÄTTELSER

● Bilden i nr 5/01 av stadsskyttesoldater som gör avsittning för strid till fots är tagen av Livgardelets informationsavdelning.

● Elisabet Janner är inte den första kvinnliga hemvärnschefen, som vi skrev i förra numret. Det är istället Lena Gustafsson i Landskrona, som tillträdde redan den 16 mars 1998. Lena är mycket uppskattad av sina manliga DUCar (direkt underställda chefen), berättar platonchefen Leif Paulsson.

Tävlingen vilar

Någon rikshemvärnschefens tävling blir det inte som tänkt 2002. Norra militärdistriktet anmälde sig frivilligt att ordna den första tävlingen, men de ekonomiska bekymren kom emellan. Arrangemanget är dock inte avskrivet utan vilar tills vidare.

Skjutbanorna lämnas tillbaka

Årets bästa julklapp till hemvärnet är att vi får tillbaka 25–30 procent av de skjutbanor som skulle ha slopats av miljöskäl. I nummer 4 berättade vi om att kommande miljöprövningar tvingar Försvarsmakten att lämna hundratals civila skjutbanor, vilket skulle slå hårt mot hemvärnet.

Nu blir det inte fullt så illa, eftersom naturvårdsverket meddelat att banor där man skjuter högst 200 000 skott per år undantas. Istället för miljöprövning räcker det med en enkel anmälan till den kommunala miljö- och hälsoskydds-nämnden.

Detta betyder att hemvärnet i fortsättningen kommer att kunna använda drygt 160 civila skjutbanor och ett 60-tal militära banor. Det är en ökning med 60 jämfört med den så kallade dödslistan från Högkvarteret.

Påslaget motsvarar vad militärdistrikten begärt. Följden blir att hemvärnet får lika nära till sina skjutbanor som idag.

Att naturvårdsverket ändrar reglerna beror på att Högkvarterets miljöavdelning i somras ifrågasatte varför militärt skytte ska bedömas strängare än civilt. Det positiva svaret kom som en glad överraskning i no-

vember, mitt under remissbe-handlingen av avskjutbaneför-slaget.

I den inventering av skjutbanor som gjorts framgår att hemvärnet använt sig av mellan 400 och 500 civila skjutbanor. Många av dem har dock endast ett fåtal tavelställ och utnyttjas mycket lite och är därför ointressanta i framtid-en.

Banor där fler än 200 000 skott avlossas prövas av länsstyrelserna och för detta ändamål gör Försvarsmakten en grundlig inventering av vilka banor det är och vilka miljöåtgärder som krävs.

Vapenläs hjälper

Per den 19 november i år hade hemvärnet blivit av med fyra automatkarbiner. Det är en bit kvar till nollvisionen, men ändå en klar förbättring jämfört med de närmast föregående åren, då i genomsnitt ett vapen per månad försvann.

Ytterligare ett par vapen har varit på drift i år, men återfunnits. Dessa vapen var borta under så kort tid att Must, Militära underrättel- se- och säkerhetskontoret, bedömer att de ej varit i händerna på kriminella.

Svante Andersson på Must anser att det är patronlä-gesläsen som ligger bakom den positiva utvecklingen.

Något att berätta om sjukvårdstjänst?

En bok om Röda korsets och hemvärnets gemensamma historia behöver bidrag. Foto: Anders Kämpe

Svenska Röda Korset har under mer än 60 år svarat för hemvärnets sjukvårdstjänst. Under denna tid har verksamheten förändrats ett flertal gånger vad gäller såväl organi-

sation som utbildning och materiel. För närvarande genomgår hemvärnet en märkbar organisationsförändring och därmed också dess sjukvårdsorgani-zation.

Syftet är att få en bättre anpassning till dagens behov. Utbildningen i sjukvårdstjänst blir mer kvalificerad och hemvärnssjukvårdarna ännu bättre på att lösa sina uppgifter. Allt detta tillsammans gör att det nu känns viktigt att skriva en historik över Röda Korsets långvariga åtagande för Försvarsmakten.

Till en historik hör också personliga minnen och upplevelser. Du som har något intressant att berätta eller som känner någon hemvärnssjukvårdare som har det, hör av dig till undertecknad. Ni som varit aktiva under en längre tid är särskilt välkomna med era minnen!

Bo Löfqvist,

Leifs väg 67, 23731 Bjärred,
tel 046-29 26 76, 070-329 26 76,
e-post: bo.lofqvist@telia.com

Kombination av kakifärgad basker och m 90 demonstreras av rikshemvärnschefens adjutant, löjtnant Bo Wallin.

Hv står i baskerkön

Först ska arméns yrkesbefäl och värnpliktiga under grundutbildning ha basker till m 87 (permisuniformen). Det rör sig om sammanlagt 25 000 exemplar som upphandlas till 2002. Därefter kan det bli hemvärnets tur.

Enligt ett utgångsbud från protokollsavdelningen skulle enbart högre chefer i hemvärnet få basker – samma kategori som idag länar m 87. I ett remissvar hävdar istället rikshemvärnsavdelningen att all hemvärnspersonal ska utrustas med basker.

Färgen är inte bestämd, men kaki är ett tänkbart alternativ. För märket i baskern diskuteras olika lösningar – gemensamt armémärke, militärdistriktsanknutet eller specialmärke för "truppslaget" hemvärnet. Det senare förordas av rikshemvärnsavdelningen.

90 000 man försvann

I propositionen "Fortsatt förylse av totalförsvaret" har kravet på 90 000 hemvärns-män försvunnit. Statsmakterna anger istället målet 170 hbataljoner.

Det är en direkt följd av att rikshemvärnschefen i maj inforde om att denna nivå

för närvärande är omöjlig att uppnå.

– Jag förklarade att siffran är destruktiv eftersom målet är orealistiskt. Däremot är det fortfarande viktigt att hemvärnet har många förband över hela landet och att deltagandet ska vara frivilligt, sa Mats

Welff inför en församling av ba-taljonschefer på HvSS i oktober.

– Efter angreppet mot USA blev den nya hotbilden med förförande tydlighet konkret. Ingen behöver längre famla efter roll och hemvärnet måste ganska snabbt finna sin plats i det nya försvaret, sa Welff.

Utan väl genomförda diskussioner i arbetsgrupperna skulle tinget ha blivit kaos.

’Vi är med på vagnen’

Både stf ÖB och försvarsministern gillar hemvärnets framtidsplaner. *Text & foto: Ulf Ivarsson*

Statistiken är fortfarande osäker men rikshemvärnschefen Mats Welfff konstaterade i sitt anförande på tinget att man ser en tendens till större avgångar i år än för 2000.

– Det kan bli ett större tapp än de 3000-4000 vi haft de senaste åren. Vi måste finna vägar att bryta trenden.

Många hemvärnssoldater över hela landet behövs nämligen för folkförankringens skull. Den frivilliga anslutningen överges inte, däremot sker en anpassning till de faktiska förhållandena – det går inte längre att kräva att alla gjort lumpen. Hemvänet måste också vara efterfrågat av uppdragsgivarna.

– Det betyder att vi blir en del av ett flexibelt insatsförsvar, sa Mats Welfff.

I det förbandsglesa Sverige väntar nya uppgifter som ytövervakning och målutpekning, räddning och röjning, eskort, transporter och trafikledning.

– Mycket av det vi har att ta ställning till ter sig kanske svårt och osäkert – se det som en viljeinriktning. Förändringen kommer att ske i den takt som ni kan gå och orkar leda, lugnade rikshemvärnschefen.

Slår rot

Inga frågor ställdes men tystnaden bröts av Lars-Erik Cederlöf, Kalmar:

– Ni är inte vana vid att jag håller med, men detta är en hållbar väg, hoppas den slår rot uppåt.

Jodå, ställföreträdande överbefälhavare Hans Berndtsson bekräftade i sitt tal att försvarsledningen är med på vagnen.

– Vi anser attt diffentieringen är rätt väg att gå. Hemvänet måste ha hög duglighet och bör övas tillsammans med de operativa insatsförbanden.

Hands Berndtsson betonade att ökade rörlighet i hemvärnet krävs. Han kunde dock inte lova fler terrängbilar.

– Väldigt mycket materiel som hemvärnet vill ha går till Baltikum och de bilar ni får är inte av lika god kvalitet, medgav Berndtsson.

Å andra sidan är det dags att släppa taget om utrustningen från den gamla armén.

– Krama inte för hårt i de gre-

Spänd uppmärksamhet när Leif Alperud, avgående förste vice ordförande tackar gamla rådet.

jer vi utbildats på, sa han till den tämligen mogna församlingen – många tog sina första militära steg i arméns organisation från 1966.

Halva löften

Den större minskningen av numrären i år beror troligen på inställda övningar. Vad ekonomin beträffar hoppas ÖB enligt Hans Berndtsson på att en omvägning ska bli möjlig inom något år så att hemvänet får mer pengar till förbandsverksamheten.

Försvarsminister Björn von Sydow ville tro på en ljusning.

– Jag hoppas att vi redan nästa år ska kunna återgå till en mer normal resurstilldelning.

Även försvarsministern ställer sig positiv till förnyelsen av hemvänet.

– Min spontana reaktion är att innehållet i utredningen är mycket lovande, ni är verkligen på rätt spår.

Statsmakterna släpper kravet på 90 000 man, men genom den geografiska spridningen blir hemvänet ändå medborgarnas kontaktpunkt med det militära försvaret i händelse av angrepp.

– Hemvänet måste finnas överallt, det är kanske viktiga än att omedelbart slå fienden nu när vi inte riktigt vet vem

han är eller varifrån han kommer. Vi kan inte ha en så luftburen försvarsmakt att den inte syns.

Nya uppgifter

Två nya uppgifter vill försvarsministern lägga på hemvänet. Dels ansåg han att hemvänet kan spela en roll om landet skulle utsättas för kemiska stridsmedel, dels att hemvänet bör skapa sig uppgifter i Sveriges internationella åtaganden.

I frågestunden ifrågasatte Claes-Henrik Löfgren, Åtvidaberg om dagens politiker är så mycket mer framsynta än 1925 års.

– Dåtidens politiker insåg inte att Sovjet och Tyskland blev diktaturer. Vi har en helt annan koll på vad som händer och med dagens satellitövervakning kan man inte upprusta i smyg, svarade von Sydow.

– Ni politiker talar så vackert om hemvänet, borde ni då inte säkerställa att vi inte drabbas i nedskärningstider, undrade Dan Fjällström från Kronoberg.

På detta svarade von Sydow uppriktigt att han bollade tillbaka till ÖB, när denne anmälde vilka konsekvenser som följe av neddragningarna och undrade om hemvänet skulle kunna få öronmärkta pengar.

Många kändisar i nya rådet

Det nya rikshemvärvnsrådet består av följande valda ledamöter:

Södra militärdistriktet: Ordinarie: Bengt Runner, Malmö, Birger Eriksson, Lessebo, Jörgen Flisberg, Oskarshamn, Sture Larsson Göteborg, Lars Brink, Göteborg, Kurt Leijon, Broddetorp.

Ersättare: Bo Jönsson, Kristianstad, Ronny Svensson, Norra Smålandsgruppen, Roland Svensson, Växjö, Sven Wingbo, Fjärås, Percy Idén.

Mellersta militärdistriktet: Ordinarie: Rune Westergren, Gävle, Håkan Westman, Örnsundsbro, Per Johansson, Stockholm, Charlie Skoghäll, Karlstad, P-O Eriksson, Eskilstuna.

Ersättare: Gunnar Lennhed, Falun, Bertil Karlsson, Linköping, Tomas Ågren, Göran Petersson, Djurhamn, Rikard Högfeldt, Örebro.

Norra militärdistriktet: Ordinarie: Carl-Göran Westlin, Strömsund, Leif Alperud, Vindebyn, Anders Henriksson, Glommersträsk.

Ersättare: Roland Nilsson, Sundsvall, Leif Drugge, Överkalix, Sten-Ove Alatalo, Karesuando.

Gotland: Ulf Hörsne (ord), Dan Malmros (ers)

Driftvärvnet: Håkan Wahlgren, Uppsala (ord), Gunnar Flodström, Stockholm (ers).

Revisoror: Krister Willén (ord), Hans Karlsson (suppl)

Till förste vice ordförande valde det nya rådet Bengt Runner, Malmö och till andre vice ordförande P-O Eriksson, Eskilstuna.

Här berörs bara ett axplock av besluten om motionerna. I sinom tid ska ett justerat protokoll med alla tingsbeslut finnas hos din bataljonschef.

Skåningarna är missnöjda med behandlingen av motionerna. Enigheten på tinget räddades med en kompromiss.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Thomas Quist, stridbart ombud och flitig debattör på tinget. T v Tomas Lindahl, Jönköping.

Motionsbehandlingen ifrågasatt

Efter en veritabel språngmarsch genom årets motioner avgjordes före tidplanen den sista. Det blev ett ja till ett förslag från Stockholms hemvärnsbataljon om bättre information från rikshemvärnsrådet.

Om Olle Jonsson, Ludvika, därmed blir bönhörd är inte säkert – han ville i ett inlägg på rikshemvärnstimget att "vi som sitter i skog och mark ska få läsa protokollen".

Få trodde väl att rikshemvärnsrådets ordförande Mats Welff skulle hinna klubba alla 106 motioner på utsatt tid, men tempot var högt redan från början och mattades aldrig.

Det kunde ha blivit mycket svettiga för presidiet, då proceduren kring årets motioner starkt ifrågasattes av Södra skånska gruppens hemvärnsråd. Svaren känns författade av en tjänsteman med hjälp av klipp- och klistrafunktionen på en dator, heter det i en skrivelse till rikshemvärnschefen.

Beskriver nuläget

Skåningarna reagerade mot att rikshemvärnsrådet istället för att svara på motionerna beskriver nuläget. De tycker inte heller att det räcker att, som i fallet med 19 av 30 ekonomimotioner, hävvisa till utredningen om hemvänet efter 2004.

"Går något snett kan denna utredning precis som frivilligtredningen sågas fullständigt och därmed försvinner också alla motionerna och motionärernas motivation".

Knuten löstes genom att tinget beslöt att med tre man bevaka att ersättningssmotionernas krav inte kommer bort i utredningen.

– Vi var rädda att allt jobb på lokal nivå skulle gå upp i rök, säger en av undertecknarna, Thomas Quist, som hoppas att rikshemvärnsavdelningen och rådet ska ta lärdom av det inträffade.

– Vi har inte hanterat motionerna dåligt, inte heller haft för ont om tid. Orsaken är att vi inte kan ta beslut i tinget i enskilda frågor, som sedan inte stämmer med besluten i framtidsutredningen. Dessutom måste de samordnas med de beslut ÖB fattar om hemvänet i de nationella skyddsstyrkorna, säger Mats Welff till Hemvänet.

Opponerade sig

Flertalet motioner gick rådets väg, men i några fall opponerade sig ombuden.

Solna-Sundbybergs hemvärnskompani fick delvis tinget med sig på sin motion om nyanskaffning av materiel.

– Jag är missnöjd med rådets svar, vi lever i olika världar. För varje aktiv hvplutonchef är det uppenbart vad

som behövs, sa Jan Hernander.

Rådet ville avvakta "Hv 2004", men tinget fick igenom att de långsiktiga materielplanerna ska offentliggöras och fler bildförfärtare tillföras..

Det blir vidare utredningar om fällbar kolv till ak 4 och glasögon i skyddsmasker fast rådet ville avslå.

Skånska dragongruppen ville säga upp avtalet med Röda Korset med anledning av vapenfrågan.

– Röda Korset är kompromisslösa, för att få igång en dialog måste vi omförfandla, sa Thomas Quist.

Så tyckte inte Henrik von Vegesack, chef för Högvärterets frivilligavdelning.

Han varnade för att tacka nej till Röda korsets insatser med tanke på den betydelse en fungerande sjukvårdsjtänt har för stridsvärjan.

Men opinionen för att beväpna hysjukvårdarna lever och lyckades skärpa rådets förslag att låta 2003 års ting ta ställning till frågan med tillägget att "beväpning är önskvärd".

En del fråna inlägg till trots blev tinget en rätt snäll tillställning. Enda voteringen gällde motionen från Livgardesgruppens hemvärn om att befälen ska få gå kurser på försvarets samliga skolor. Det blev avslag med siffrorna 65–18.

Berthold betalar för att öva

Det här är mannen som betalar för att få öva i hemvänet, Berthold Hoffman, en försvarsven med båda fötterna bokstavligen i gotländska myllan.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Mannen på omslaget till detta nummer är Berthold Hoffman, som är 65 och ser ut att kunna vara tio år yngre. Med gymnastik, dans och skidåkning – 24 vasalopp – håller sig Berthold i god form. Han har inga planer på att lämna hemvänet, även om han nu slutar som chef för Eksta hemvärnsområde. Istället blir han befäl till förfogande i 1:a hvbataljonen på södra Gotland.

– Jag blev hemvärnsman 1983, vid fyllda 47, berättar Berthold i en paus under riks-hemvärnstimingen.

Under några år i slutet av 1950-talet var Berthold stamanställd vid A7. Försvarsintresset satt i. Genom att gå kurser i FBU steg han till den gamla fina styckjunkargraden.

– Jag började som gruppchef i hemvänet och blev snart kvartermästare. Då hade vi en ständig ström av intresserade. På senare år har många flyttat till stan eller börjat pendla till jobb i Visby. Övningsnärvaron går ned.

Går runt

De små värnpliktskullarna börjar också bli kännbara.

– Vi har ungdomar som vill bli hemvärnsman fast de inte fått grundutbildning. I något fall har vi gått runt problemet genom att ansluta vederbörlig till FRO, Friviliga radioorganisationen.

På södra Gotland finns efter försvarets ominriktning bara hemvänet som omedelbart skydd för befolkningen. Eksta slås nu ihop med Levide och Klinte till ett kompani. Bataljonschef är en yrkesofficer på Gotlandsgruppen.

– En bra lösning, vi har fått rätt person.

Sammanhållningen påverkas inte av att hemvärnsområdet läggs ned. Hemvärnsföreningen lever kvar och de flesta i det nya förbandet känner varandra i alla fall.

Den sociala gemenskapen är ett starkt skäl för lantbrukaren Berthold att vara med i hemvänet.

Före detta artilleristen Berthold Hoffman betecknar sig som försvarsven och idealist.

– Det blir ganska ensamt att sitta på traktorn eller mocka i lagården.

Som tur är delar hustrun Britt-Marie sin makes fritidsintressen. När hemvänet drar på sköter hon expeditstjänsten.

Måste smälta

Under tinget var Berthold mest aktiv i en arbetsgrupp. I likhet med de flesta andra ombud gjorde han inte något inlägg i plenum – gotlänningarna hade heller inga motioner att försvara i år. Hemvänet efter 2004?

– Jag har just nu ingen klar uppfattning, måste först smälta intrycken. Med den situation vi har i omvärlden får vi nog acceptera ett något lägre deltagande, även om vi på Gotland inte ser några som helst tecken till massinlämning som i Kiruna. Antagligen beror det på att vi fick behålla P 18.

Pengar är inte det viktiga för Berthold Hoffman.

– Som lantbrukare lever man inte på höga inkomster utan låga utgifter. Fast, det är klart, arvodet som kompanichef täcker inte ens lönen för avbytare jag måste betala för att komma ifrån och öva.

Mindre pang tror generalen

Skjuta granatgevär efterfrågas mindre. Vi får gradvis nya uppgifter, sa rikshemvärvnschefen på inspektion i Sollefteå.

Text & foto: Uno Gradin

Hemvänet kommer att bli diffentierat i framtiden. Vilket lag man vill tillhöra avgör den enskilde hemvärvnsmannen själv. En del kan kanske ta på sig lite mer uppgifter och lägga mer tid på hemvänet. Andra väljer att engagera sig mindre.

Rikshemvärvnschef Mats Welff talade om framtidsfrågor för hemvänet när han inspekterade Västernorrlandsgruppens hemvärvn i Sollefteå under tre dagar i mitten av oktober.

Mats Welff konstaterade att hemvänet är inne i en omställningsperiod.

– Efter den 11 september är världsläget annorlunda. Terroristinsatser har dykt upp som en tung faktor. I Stockholm är man väldigt upphetsade över vad som hänt. Många undrar vilka konsekvenser attackerna mot USA får för försvaret och hemvänet. Vad gör vi nu? Redan i vinter ska vi ha klart för oss hur vi ska gå vidare med hemvänet.

Gradvis övergång

– Det som efterfrågas är inte att lika mycket som förr skjuta med granatgevär eller ta hand om sabotörer som kommer krypande i skogen. Vi kommer att gradvis få en övergång till nya uppgifter. Det finns idag sensorer med vars hjälp man i datorer kan se vilket fordon som passerar på flera mils avstånd.

Rikshemvärvnschefen konstaterade att hemvänet hade 100 000 man för 5–6 år sedan. Nu är situationen en annan. Antalet hemvärvnsmän är nu cirka 70 000.

Vid besöket i Sollefteå kunde glädjande rekryteringssiffror redovisats. Västernorrland ligger över genomsnittet i landet.

Politikerna undrar vilka uppgifter hemvänet har idag. Ska man skydda ställverket eller TV-masten mot sabotage eller ska en ominriktnings ske mot nya hot. Klart är att hemvänet även

Visst läcker masken med glasögon, konstaterade rikshvchefen vid ett snabbtest på sig själv.

i framtiden kommer att skydda samhällsviktiga funktioner som kraftverk, ställverk, anläggningar för TV- och radiosändningar, kommunikationscentraler och liknande.

En annan mycket viktig uppgift är att bistå det civila samhället vid till exempel svåra olyckor eller katastrofer. De senaste två årens stora översvämningar är ett exempel på sådana samhällsinsatser.

– Jag tror att hemvänet kommer att behövas i större utsträckning när det gäller insatser i det civila samhället, påpekte Mats Welff.

Inom Västernorrlandsgruppen pågår en översyn av vilka objekt som ska vara kvar och vilka som kanske kan strykas i listan eller bytas ut mot nya.

Handlingens man

Vid en samling med Helgum/ Långsele hemvärvnkompani fick Mats Welff en fråga från en kvinnlig stabsmedlem om det finns något sätt att jobba med påtagen skyddsmask för den som har behov av glasögon.

En ung man i församlingen påstod att det gick bra medan andra tvivlade.

Welff visade sig vara en handlingens man. Han fick snabbt fram en skyddsmask av den nya modellen och testade på sig själv. Testet utföll negativt. Det läckte in luft vid skalmarna.

En annan fråga från det församlade kompaniet gällde om och när hemvänet får ak 5.

– Det lär nog dröja, sa rikshem-

värnschefen. Det krävs i så fall att 35 000 ak 5:or nytillverkas. Dessutom är ak 4 ett kraftfullt och bra vapen.

Under frågestunden kom det också fram att hemvänet kommer att få basker i framtiden. Ett annat spörsymål var ersättningarna till hemvärvnsmännen.

Mats Welff konstaterade att ersättningen på 55 kronor per dag kanske kommer bort. Istället föreslås en satsning på en rejäl utbildningspremie.

Imponerades av kunnandet

Inspektionen fortsatte med ett besök vid ett objekt som bevakas av Västra hemvärvnkompaniet som bildats genom en sammanslagning av Junsele och Ådalslidens kompanier.

Under helgen visade Sundsvallsbataljonen också vad man går för. Det skedde på skjutfältet i Sollefteå under ledning av den nye bataljonschefen Mats Jonsson.

Rikshemvärvnschefen imponerades av hemvärvnsmännen engagemang och kunnande.

– Bland de bättre övningar jag sett, betygssatte han.

Totalt deltog omkring 130 man ur Sundsvalls-bataljonen i övningarna som bestod av både teoretiska och praktiska moment.

Rikshemvärvnschefen inspekterar fortlöpande verksamheten inom hemvänet i landet. Inspektionerna genomförs ungefär vartannat år i varje län och erbjuder ett bra tillfälle att genomlysa all verksamhet.

Digitized by srujanika@gmail.com

Äntligen en chans att
få samma lysande karisma
som Clintan, Bruce och
Harrison.

“*It is a good idea to have a small amount of money in your pocket when you go to the movies or to buy a newspaper.*”

한국에서는 2019년 10월 1일부터 2020년 3월 31일까지 신종 코로나바이러스 감염증(코로나19)으로 인해 전국적으로 사회적 거리두기 2단계가 시행되었고, 2020년 4월 1일부터 2020년 5월 15일까지는 사회적 거리두기 1단계로 조건을 완화되었다.

AMG TT

Svensk trupp i KP-bil övervakar det stora flyktinglägret med mer än 35.000 människor ur balubastammen. Lägg märke till KP-bilens dubbelkulspruta som skulle bli ett viktigt eldunderstöd under striderna.

Rensningsaktion i balabalägret efter Baluba Jeunesse-medlemmar som orsakade upplöpp och stamkrig i lägret. Chefen för 3. kompaniets 3. platon Rolf Gullstrand, Skövde, längst t. v.

FÖR 40 ÅR SEDAN I AFRIKA Svenska

I december för fyrtio år sedan var två svenska FN-bataljoner invecklade i hårdare strider i utbrytarstaten Katanga i det endast årsgamla Kongo i Afrika. *Text: Lars Brink Foto: Lars Brink och Gullmar Svensson*

De så kallade decemberstriderna 1961 hade föregåtts av ett omfattande politiskt spel inklusive militära operationer.

Förenta Nationerna hade varit verksamt i Kongo under mer än ett år efter ett beslut den 14 juli 1960. Då hade Republiken Kongo funnits till i 14 dagar. Det politiska sönderfallet började omgående och den 11 juli 1960 hade provinsen Katanga, belägen i sydöstra Kongo, förklarat sig självständigt under presidenten Moise Tshombe.

Afrikas frigörelse

Den afrikanska kontinenten genomgick en omvälvande period i början av 1960-talet. De gamla kolonierna frigjorde sig. Den gamla belgiska kolonin Kongo hade givits svaga förutsättningar att upprätta en fungerande stat. Presidenten Joseph Kasavubu och försvarsministern Patrice Lumumba, tappade greppet och upporet var igång.

Den kvarvarande belgiska befolk-

ningen utsattes för trakasserier och våldsdåd. Den belgiska regeringen satte in fallskärmsjägarförband.

Förenta Nationerna under Dag Hammarskjöld organiserade en större FN-styrka med bl a en svensk bataljon (Bat 8) för ordning och säkerhet. Chef för den militära delen blev generalmajoren Carl C. son von Horn. Den civile chefen blev fil dr Sture Linnér. FN-styrkan fick namnet Opération des Nations Unies au Congo, ONUC.

Svenskarna grupperades efterhand i Katanga.

Etniska motsättningar

Utbrytarstaten Katanga försökte att etablera sig som självständig nation med egen valuta, post- och bankväsen.

Balubastammen kom i motsättning till regimen och organiserade gerillakrig, främst genom tågöverfall. Bataljon 10 K genomförde därvid omfattande tågeskorter och råkade ut för eldöverfall med flera sårade svenskar som

resultat av striderna (januari 1961).

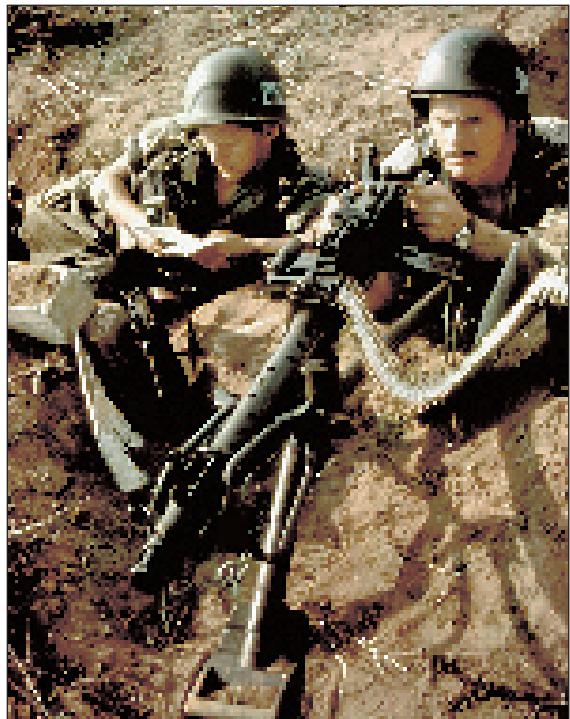
FN antog allt hårdare resolutioner mot utbrytarstaten. Katanga värvade vita legosoldater från Europa och södra Afrika. Stridserfarna franska officerare som tjänstgjort i Algeriet och i Indokina blev en viktig kärna i gendarmeriet.

Hammarskjölds död

Folk ur balubastammen, som bodde och arbetade i Elisabethville, förföljdes och tog sin tillflykt till FN. Flyktinglägret utanför den svenska campen blev en liten stad på mer än 35 000 invånare. Utspisning, vatten, säkerhet, sjukvård blev krävande uppgifter för bataljonen.

I september inleddes operation Morthor, en kraftfull militär aktion som slutade med Hammarskjölds död i en flygolycka natten mellan den 17 och 18 september. Syftet var att utvisa legoknekarna och ändra maktförhållanden för att undvika ett totalt inbördeskrig i Kongo.

Den svenska bataljonen (Bat 12) var livligt i elden under fem dagars strider. Till de lägre förband som utmärkte sig bör nämnas 3. kompaniets 2. platon under ledning av löjtnanten Inge Kamstedt. Hans kamratinriktade ledarskap kom att bilda skola för kompaniets personal under de hårdas stri-

Att upprätta och försvara en vägspärr var en vanlig uppgift i Kongo. Artikelförfataren, t, v, har här fått brev från Sverige medan kamraten, Gullmar Svensson, Främmestad i Västergötland, upprätthåller eldberedskapen.

Granatkastarplutonen var ovärdelig under striderna i Kongo. Här under inskjutning inför ett anfall.

förband i stridslinjen

der som 3. kompaniet deltog i i december.

Katanga förde en utmanande politik. Inrikningen på FN-truppernas uppgift blev mer fredsförmedlare; att utöva militära operationer av anfallskaraktär.

Gendarmeriet bara i Elisabethville uppgick i december 1961 till ca 4 000 man, ledda av 600–700 vita officerare. I utrustningen ingick moderna automatkarbiner, pansarvärvnsvapen, granatkastare av olika kaliber, 12,7 mm kulsprutor, pansarbilar med 37 mm kanoner, tre jaktflygplan (som snart reducerades till ett) och några Dornierplan som användes för bombfällning.

Den svenska bataljonen hade tillförts en granatkastarpluton, 8 cm, under legendariskt chefsskap av förvaltare Stig Allevik, I 14, Gävle. Från oktober 1961 ingick också i FN-förbanden en svensk jaktflygstyrka om fem J 29, flygande tunnan.

Decemberstriderna

När decemberstriderna drog igång på allvar var den tolfta svenska FN-bataljonen under avlösning av bataljon 14. 110 man hann lämna Elisabethville innan kontraorder gavs. 3. kompaniet, som skulle "ge järet" under 16 intensiva dygn, bestod av två plutoner om vardera drygt 30 man. Pluton

Kamstedt och platon Gullstrand.

I konflikten början hade vid olika intermezzon tillfångatagits tio svenska vilket blev ett taktiskt hinder.

Regnperiodens dagliga tropiska skyfall gav en tuff relief åt infanteristriderna. Det blev till att torka kläderna under kroppen vid vila. Beställd understödjande raketeld från jaktflyget gick sällan i lås på grund av obefintlig sikt.

Egen granatkastareld gav råg i ryggen under operationerna. Ammunitionstillgången var dock tidvis minimal. Stadens flygplats låg under beskjutning från gendarmeriet varför försörjningslinjen till förbanden i stridszonerna var osäker. Under decemberstriderna sköts 2 248 granater.

Brigadanfall

Målsättningen, att slå ut gendarmeriet och tvinga fram en politisk lösning, gjorde anfallsstrid nödvändig. Efter ett par veckors operationer – bl a genom flera bataljonsanfall mot "Tunneln" (en större vägtunnel in mot centrala staden under ett par järnvägs-spår) genomfördes ett anfall med två brigader den 16 december.

Första brigaden under ledning av överste Jonas Waern, legendarisk kongochef, bestod av den svenska och den irländska bataljonen.

I den svenska bataljonen, ledd av major Ulf Mide, ingick två plutoner ur gamla Tolvans 3. kompani under major Robert Ekengren, Dalregementet. En platon ur gamla 1. kompaniet var under operationen underställd Eken-gren.

Vidare ingick två kompanier ur den nyss anlända bataljon 14. En lv-tropp med 20 mm lv-automatkanoner hade tillkommit.

Anfallet mot Camp Massart

Bataljonens mål var att ta gendarmeriets huvudbas, Camp Massart. Kl 03 00 utgick bataljonen till utgångsläge för anfall. 3. kompaniets platon Gullstrand, vari undertecknad ingick som kulsprutegruppchef, gick som förpluton.

03 40 utlöstes stormelden från nio granatkastare (indiska, irländska, svenska) under 35 minuter.

Framryckningen började, ett utomordentligt kraftigt tropiskt skyfall fyllde på några minuter än Kapemba som blev en forsande älvdal. Förplutonen tog sig med möda vadande över; min kulsprutegrupp flottade över den tunga kulsprutan m/42 med hjälp av en dörr som kom flytande. Resten av kompaniet fick leta sig mot den enda bron som fanns.

Nya 1. kompaniet som gick till vänter tog sig över med hjälp av en lina.

Rikshemvärnstenget är genomfört. Jag tror att det gick bra. För den del lämnade jag ett kylslaget, men vackert, Forsmark med en känsla av att vi hade varit effektiva och fattat flera beslut som är viktiga för hemvärvnets utveckling.

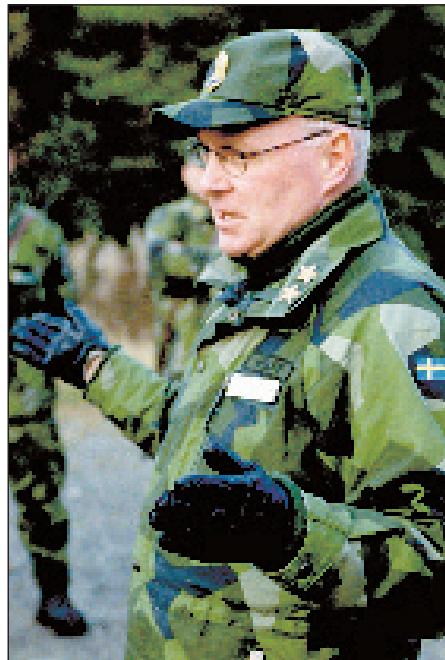
Vi hade klarat utmaningen att på kort tid behandla 106 motioner och ändå fått tid över för en konstruktiv debatt. Och vi hade haft trevligt, vilket inte är oviktigt. Jag uppfattade att ungefär hälften av ombuden var på ett rikshemvärnstag för första gången och efter valet till nytt rikshemvärnsråd fick jag anledning av att attacka sex ordinarie ledamöter och två ersättare.

För mig är det ett tecken på att hemvärnsrörelsen har förmåga att utse sina förtroendevalda på ett sätt som är vitalisande och till fromma för utveckling och förnyelse.

Jag gladde mig särskilt åt tingets oreserverade stöd för det framtidsarbete, "Hemvärvnet efter 2004", som nu ska remitteras i militärdistriktsorganisationen och diskuteras i rörelsen. Och åt bra diskussioner i de viktiga ersättnings- och försäkringsfrågorna. Och åt en spännande debatt kring utbildningen av våra hemvärnschefer, som utmynnade i ett starkt stöd för vår fina stridsskola.

Tinget var en styrkedemonstration för hemvärvnet. I plenumsalen satt cheferna för de fyra militärdistrikten, de främsta företrädarna för flera av våra avtalsorganisationer, generalsekreteraren för Centralförbundet för befälsutbildning och chefen för Högvarterets frivilligavdelning, samt cheferna för sex militärdistriktsgrupper.

Försvarsministern och ställföreträdande överbefälhavaren höll anföranden och stod till förfogande för om-

Efter tinget åter till vardagen

budens frågor. Gästerna kunde tillföra debatten mycket, men de fick också lära sig ett och annat. Vi i hemvärvnet uppskattar deras engagemang.

Nu gäller det att omsätta alla klocka beslut i handling. Vi vet nu hur vi vill utforma det framtida hemvärvnet och, vilket är viktigt, vi har stöd för inriktningen av både försvarsminister och ÖB. Nu måste hemvärnsrörelsen på bredden få säga sitt.

Först vid 10-tiden nåddes stormavstånd, 30 meter från Camp Massarts huvudingång som delvis var blockerad. Förplutonen (Gullstrand) säkrade flankerna med två kulsprutor och 3. kompaniets 2. platon (Kamstedt) stormade in i den stora militärbasen.

Några timmar senare var Camp Massart rensad. Andra brigaden under indisk ledning hade inte kommit igång på andra sidan staden. Två dagar av lättare strider földe med rensning av andra motståndsfästen i staden.

Den 19 december beordrades eld upp-

Jag förväntar mig ett bra informationsarbete och givande diskussioner vid alla MD-grupper. Rikshemsvärnsrådet kommer att utse en arbetsgrupp ur rörelsen som ska vara oss behjälplig att utforma principer mm i de angelägna ersättningsfrågorna. Dessutom har rådet i uppdrag att utforma förslag kring hemvärvnets fortsatta samarbete med våra avtalsorganisationer.

Samtidigt måste vi ta tag i det som står omedelbart för dörren. Planeringen inför nästa år är i sitt slutskede och jag hyser goda förhoppningar om att det ska kunna bli tillräckligt bra hemvärnsverksamhet vid alla MD-grupper. Det finns fortfarande vissa problem att lösa, främst i södra militärdistriktet som har de största volymerna i verksamheten, men jag bedömer att detta ska landa på ett bra sätt.

Även om det är viktigt att ha en vision och en fast ledstäng in i framtiden, så är det ännu mer angeläget att den "dagliga lunken" fungerar; att alla våra engagerade hemvärnssoldater får bra övningar, att chefer får vidareutveckla sig och att hemvärvnet får känna att det är efterfrågat och uppskattat.

Jag hoppas och tror att vi kan göra 2002 till ett ganska bra år. Vi kommer, som alltid, att få uppleva svårigheter och friktioner. Det kommer att ställas krav på förändringar och nyttänkande, t ex i vår förrådshållning. Men det får inte avskräcka. Helst skulle det snarare vara en källa till inspiration. Hur är det man säger – "when the going gets tough, the tough get going!"

Jag önskar er alla en God jul och ett Gott Nytt År!

Mats Welfff, rikshemsvärnschef

Foto: Uno Gradin

hör och Tshombe började förhandla med centralregeringen. Under decemberstriderna stupade tre svenskar medan 13 sårades. En måttlig siffra enligt professionella bedömare, med hänsyn till motståndarens eldkraft.

FN-bataljon 12 avrustade och flögs till Sverige där högsta arméledningen tog emot.

Artikelförfattaren Lars Brink är idag hemvärnsbataljonschef i Dalsland och ledamot av rikshemsvärnsrådet. Han har tjänstgjort vid bataljoner i Gaza 1959 och på Cypern 1964.

Nya 2. kompaniet, som gick till höger, lyckades leta upp en liten båt. Anfallet fördröjdes. Framryckningen skedde under kraftig fientlig eld från granatkastare och kulsprutor samt från prickskyttar i husens övervåningar.

Enstaka hus fick rensas med hjälp av pansarspränggranater, avlossade av vår eminente grg-skytt, Andersson från Skövde.

Grg-skytten i platon Kamstedt, Lars Frost, gjorde ett berömvärt jobb under operationen. Våra kulsprutepistoler och handgranater var lämpliga närridsvapen under strid i bebyggelse

Stopp för fler 200-båtar

Ett efterlängtat beslut i båtfrågan för hemvärn med marina uppgifter togs i slutet av november. I våras fanns signaler om tilldelning av ett drygt 30-tal stambåtar. Riktigt så många blir det inte, men de 21 som redan placerats ut blir kvar, däremot inte stridsbåtarna i Norra militärdistriktet. De anses olämpliga för hemvärvnet av ekonomiska orsaker.

Högkvarteret vill avveckla hela system i jakten på kostnader, men hemvärvnet kommer att få behålla sin nuvarande flotta livslängden ut. Gränsen är satt av Högkvarteret till år 2008. Hur båtfrågan därefter ska lösas finns idag inga svar på. Inhyrning av fler civila båtar är den möjlighet som ligger närmast till hands.

Den årliga kostnaden för en 200-båt uppskattas till 210 000 kronor.

I Södertörnsgruppen, som

har flest 200-båtar, tar besättningarna dock så väl hand om sina fartyg att kostnaden stannar vid 80 000 kronor per båt och år.

– Blästring och skrovunderhåll liksom byte av hydraulslangar är exempel på sådant som våra besättningar klarar själva, säger chefen, major Lars Sandelin.

Att hyra in civila båtar blir trots allt billigare.

– En nackdel med civila båtar är att jag inte känner mig säker på vilken kompetens skepparna har, eftersom Marinens fartygsinspektion bara omsatt deras civila behörighet, säger Lars Sandelin.

En privatägd båt med sin ägare som förare kan utnyttjas

i tolv timmar. På kronans båtar kan besättningarna avlösa varandra under långa övningar.

Mot civila båtar talar att de inte blir någon samlingspunkt för förbandet eller en plattform att utbilda sig på, anser Lars Sandelin.

– Det är vidare en svaghet att inte synas i skärgården på övningar och i sjöräddningsuppdrag.

Göran Bjursten, chef för Östgöta marina skärgårdshemvärnsbataljon är däremot mycket nöjd med att ha enbart civila båtar.

– De är alltid i bästa skick och tillgängliga dygnet runt, året om. De har egen kajplats med ström och täcker både stora och små behov hos oss.

Det marina hemvärvnets båtar är idag fördelade enligt följande: MD Syd har fem, MD Mitt 10, Gotland 2 och MD Norr 4.

LJUNGALEDS-MARSCHEN

12 - 15 augusti 2002

**En vandring tillsammans
med det svenska hemvärvnet
genom älgens, björnens och
renarnas land.**

<http://www.berg.se/hemvavn>

Fyra etapper om sammanlagt ca 120 km omväxlande till fots och med patrullbåt längs Ljungans dalgång i Jämtland/Härjedalen. Från Flatruet med Sveriges högst belägna landsväg (975 möh) via riksbekanta Sölvbacka strömmar till Klövsjöns sydspets.

Marschen genomförs 2002-08-12 - 15 och är öppen för såväl kvinnor som män.

Marschens målsättning är att erbjuda deltagarna en unik möjlighet att under trivsamma, kamratliga former förena prestation, rekreation, äventyr och naturupplevelser. Allt i ett!

Deltagare ska ha fyllt 18 år med nödvändig fysisk status samt vara simkunnig.

Marschen genomföres i grupp med ledare från Bergs hemvärnskrets och Åsarna IK:s skidprofiler.

Föranmälan med en avgift om 300 SEK/deltagare skall ha inkommit före 2002-05-01. Detaljbestämmelser samt blankett för slutlig anmälan utsändes till anmälda deltagare före 2002-05-15. Slutlig anmälan skall vara oss tillhanda senast 2002-06-01 tillsammans med slutanmälningsavgiften - 2000 SEK/deltagare.

Information:
Utvecklingscentrum i Berg AB, Tel: 0687-164 02 Fax: 164 10
Jämtlandsgruppen, Tel: 063-558429 Fax: 063-558489

INTRESSEANMÄLAN LJUNGALEDSMARSCHEN

Skicka ytterligare information/föranmälningsblankett till:

Namn:.....

Adress:.....

Postnr:..... Postadress:.....

Telefon:.....

Klipp ur kupongen och skicka den till:

Ljungaledsmarschen, Utvecklingscentrum i Berg AB
Box 57
840 40 SVENSTAVIK

Ett samarrangemang mellan Bergs Hemvärnskrets, Bergs kommun, Jämtlandsgruppen

Alla funktioner övades när bataljonen utsattes för ovana situationer.

Blekinge övade flyktingscenario

Alla Östra Blekinge hemvärnsbataljons funktioner övade samma scenario – en stor flyktningväg mot östra Blekinges hamnar. Volymen flyktingar var så stor att polisen begärde hjälp av hemvänet med utspisning, bevakning, efter sök, avspärrning, vägvisning och sjukvård.

För bataljons - och kompanistaberna gällde det att hitta lösningar på de speldrag som övningsledningen delade ut.

Staberna tillgodosåg i huvudsak polisens önskemål, men det blev betydligt svårare när en vettvilling öppnade eld och dödade flyktingar och hemvärnsmän. Snabbt ville vissa chefer beväpna sina grup-

per för att kunna försvara sig, men polisen återförde dem till verkligheten – det är polisen som gör ingripanden.

Situationen med döda hemvärnsmän var ny och det blev inte lättare när lokalpressen dök upp och intervjuade ställföreträdande bataljonschefen, som för tillfället ledde bataljonen.

Tiden är kort

Bataljons - och kompaniledningarna fick mycket att tänka på. Tiden för samverkan med civila myndigheter är kort. Det kan inträffa oförutsedda händelser och det gäller att vara förberedd.

Övningarna med funktio-

nerna fortsatte och nu det var det dags för ett nytt, mer krigiskt uppspel. Karlskronas hamnar skulle bevakas. Hamnarna skulle trots detta kunna användas för civil trafik, flyktingmottagning och för marina stridskrafter. Här erfordras mycket samverkan med civila myndigheter och marinbasen. Ledningsstrukturen är inte helt enkel.

Staberna hade fullt jobb med att hålla reda på personal och materiel. En slutsats är att underhållstjänsten för hemvänet måste penetreras med hänsyn till "det nya hemvänet".

*Kenneth Arnesson,
bataljonschef*

Halland rekryterar offensivt

Under våren och hösten har ett informations- och rekryteringsråd inrättats i Halland. Målet är att nyrekrytera ytterligare minst fem procent hemvärnssoldater (inkl avtalspersonal) och FBU-medlemmar.

I rekryteringsrådet ingår ett 20-tal personer ur frivilligorganisationerna inkl FBU. Dessa har utbildats av Jan-Erik Nordberg som under många år sysslat med rekrytering i Halland.

Rådsmedlemmarna fick lära sig att lägga upp rekryteringskampanjer samt diskutera medlemsvård. Under kurser undersöktes vad det finns för olika aktiviteter i de halländska kommunerna nästa år som kan vara värt att delta i.

Hallandsgruppen kommer att tillföras en terrängbil 20 som är utrustad för rekrytering. Rekryteringsrådet ska ha minst fyra sammankomster per år. Ordförande i rådet är major Gunnar Stenberg vid Hallandsgruppen.

*Roger Bengtsson,
lokaldirektör i Halland*

Kjell Fridh sköt bäst i Östergötland

För femte året i rad arrangerade Östergötlands skytteförbund och I4 skytteförening banskjutning 200 m med ak 4. Tävlingen är både individuell och lagtävling.

Det kom 19 skyttar varav fem tillhörde I4 skytteförening och resten hemvänet i Malmen, och Åtvidaberg samt Aerotech Telubs driftvärn.

Två klass 2-skyttar sköt dagens högsta resultat och segrade gjorde Kjell Fridh Malmens hvkompani och två kom Jörgen Johansson Aerotech Telub.

I klass Elit var Roland Karlsson Dv Aerotech Telub överlägsen med 310 poäng. Lagtävlingen vanns av Dv Aerotech Telub lag 1.

I Östergötland är de tre duktigaste hvkompanierna Åtvidaberg, Ydre och Mjölby.

Birgitta Fridh och Tony Ekstam

Fortsättningskrig i Halmstad

Under vecka 28 genomfördes vid Tylebäcks kursgård utanför Halmstad fortsättningskursen "Strid i bebyggelse".

Under flera år har både grundkurser i "Strid i bebyggelse" och fortsättningskurser varit populära att gå vid FBUs kursgård Tylebäck. I år har det varit kö till kurserna vid Tylebäck och skolledningen tvingades säga nej till en del elever.

I år lockade fortsättningskursen ett 30-tal elever. Tre officerare från Estland deltog som elever och ville utbyta erfarenhet med sina svenska kol-

legor. Skolchef under kurserna var major Lars Björk från Hallandsgruppen samt kurschef kapten Torbjörn Engelkes från Livgardet i Stockholm.

Lars Björk säger att det är viktigt att ha kunskaper och färdigheter i sådana här operationer om svenska soldater hamnar i skarpa lägen, exempelvis i FN-tjänst på Balkan.

Torbjörn Engelkes vill tipsa om att söka den här kursen kadervis. Det innebär att befäl i en eller flera plutoner eller kompanier söker samtidigt. Detta för att samtränas under kursveckan.

Eleverna fick agera befäl och under dom praktiska stridsövningarna deltog 120 hemvärnssoldater från Halland i en massiv B-styrka. Soldaterna framryckte i ett industriområde i Halmstad. Målet var att inta och säkra den nedlagda Söndrumsgården där en fiende hade grupperat sig inne i byggnaden. Gårdens tomma lokaler och korridorer är svåra och tidskrävande att genomsöka.

Därför är byggnaden mycket realistisk för att träna strid i bebyggelse.

*Roger Bengtsson,
lokaldirektör i Halland*

Motade bort aktivister under kunglig jakt

Här kommer ingen förbi utan passerkort. Bomvakter till kungens jaktskärgårdar Set Lundskog, Tommy Almqvist, Petter Bengtsson och Magnus Fäldt.

Djurhätsaktivisterna hölls borta av hemvänet när Carl XVI Gustav med hov földe 15 älgar på Halle och Hunneberg.

Redan på Gustav Vasas tid bestämdes det att på dessa berg skulle det bara jagas för Kronans räkning och allt kött skulle levereras till "hovförtäringen" och skinnet skulle till Kronans skinnkammare.

Detta kungliga skafferi bevakades av en kronoskytt, men befolkningens tryck på skogen och det vilda gjorde uppgiften svår, varför rättegångar om olovligt skytte och virkesstölder var mycket vanliga.

Förändringen från den gamla tiden jakt för överlevnad till nutidens rekreativjakt följer vårt lands utveckling från fattigdom till välfärd.

Dagens nöjesjakt är omgärdad av en stor personalstyrka från hovet. En järring slås om bergen med livvakter, poliser från Säpo och den lokala polisen samt skyddsvakter från Västra Tunhems hemvänsområde.

– Vi har hjälpt till med bevakningen och utspisningen i ett tiotal år, berättar chefen för Västra Tunhems hemvänsområdet, Toni Dichter.

– Hemvänet spelar en stor och mycket viktig roll. De har

varit med och hjälpt till med både utspisning och varit bomvakter vid alla avspärrningar så länge jag har jagat här på bergen, säger kungen, iklädd hatt med en grankvist i – ett tecken på jaktlycka.

– Jag är mycket glad att vi inte har haft några djurhätsaktivister upppe på bergen, för de tilltagna är ju förenade med livsfara.

Ett fåtal aktivister försökte, men blev bortmotade.

Och från polisen får hv-området lovord i samma toner.

– Rent ut sagt lysande, jag förstår inte hur de orkar. Deras arbetspass är ju mycket längre än våra och dessutom ställer

Kungen slapp aktivister och hade, som grankvisten visar, jaktlycka..

de upp frivilligt på sin fritid, säger polisinspektör Ken Axelsson.

Kommer detta älgkött att hamna i det kungliga skafferiet och vilket viltkött tycker kungen bär om?

– Nej, detta kött säljs direkt till ett slakteri och vilket kött jag tycker bär om ...jaha hum ..jag äter gärna ripa.

Till sist, har kungen någon jakthistoria på lager till tidskriften Hemvänet?

– Nej, de sparar jag till jaktkamraterna, svarar kungen med ett skratt.

Text & foto Mats Gillner, lokalred Västra Götaland

Udda möte i Östersund

Det är roligt med udda möten. Det märkte Hemvänet musikkår Jämtland som hade konsert i Vinterträdgården, Folkes Hus i Östersund 14 oktober. Musikkåren hade bjutit in jämtlandsbördiga Anna-Maria Hallgarn som solist.

Anna-Maria är sångerska, skådespelerska, artist eller varför inte kalla henne scenisk sångerska. Hon är numer verksam i Stockholm.

Musikkåren bjöd på ett mycket varierat program med "Florentinermarsch", "The Stripper", ett medley med ABBA-melodier, och tillsammans

Hemvänet musikkår Jämtland hade konsert i Vinterträdgården, Folkes Hus i Östersund

med Anna-Maria "I could have danced all night", "Lili Marlene" och "Min arm omkring din hals".

I musikkåren finns många goda solister. Prov på detta visades när Olle Lindqvist spelade "Czardas" (Monti) på marimba och när Lars-Magnus

Berge spelade "Almighty God" på trombon.

Anna-Maria bjöd i en egen avdelning på ett par jazzballader tillsammans med den för konsernen inlånade pianisten Mark Olsson.

Elisabet Salomonsson Åkerlund, dirigent, Hus musikkår Jämtland

Ärtsoppa och lottor lockbete i Karlshamn

Tillsammans med Karlshamns lottakår fanns hemvänet på torget i Karlshamn lördagen den 27 oktober. Dragplåster var hemvänet Rekryteringsbil, tusen portioner ärtsoppa samt förstås grönlädda hemvännssoldater och lottor i mängd.

Aktiviteten väckte berättigad uppmärksamhet, och båda organisationerna var nöjda. En fortsättning kommer med all säkerhet under nästa år, då också övriga avtalsorganisationer kommer att inbjudas till planeringen.

Danskar kom på granat-rea

En kurs på HvSS, hemvärnets stridsskola, kan ge goda kontakter. Så goda att de kan resultera i vänortsutbyten mellan hemvärnen i de nordiska länderna. 21 hemvärnssoldater från staden Assens på danska Fyn besökte Linköpings hemvärnsbataljon i mitten av september.

På danskarnas önskelista stod kast med skarp spränghandgranat m/56, som numera ingår i Försvarsmaktens lagerrensning. Danske chefen, kapten Carl Aage Arnoldus, berättade att 90 procent av de danska förrådsställda handgranaterna är kass, och dessutom finns ingen lämplig anlägg-

Godkänt kast med övningshandgranat krävs före kast med skarp.

ning på Fyn. Instruktörvar löjtnant Lennart "KÅL" Johansson från S 1, tidigare vid IB 4.

Hjemmevärens numerär för hela Danmark uppgår till cirka 63 000. Det har varit en del avgångar, men nu tycks man kunna behålla nämnda nivå.

Intressant var att hemvärnet

har ett mycket nära samarbete med polisen. Inga uppgifter som kräver polisutbildning och juridiska kunskaper, men däremot hjälper hemvärnet till med avspärrningar, trafikdirigering, transporter och sambandstjänst i samband med större idrottsevenemang, kon-

serter, där mycket folk samlas. Polisen kan därför koncentrera sig på det arbete den är utbildad och har befogenhet för, medan hemvärnet tar hand om personalkrävande marktjänst. Därtill kommer, som i Sverige, hjälp med eftersök av försvunna personer.

Samhället vinner

Carl Aage Arnoldus, som själv är polis i det civila, berättade att det inte är något krav, men väl ett starkt uttryckt önskemål att chefen, ställföreträddaren och kvartermästaren i hemvärnsförbandet är "riktiga poliser". Hemvärnsförbandet kan då ges rätt utbildning för samarbetet. Samhället vinner både i ekonomi och effektivitet på att dess resurser sammordnas, menar kapten Arnoldus.

Text och Foto: Per Sjöwärd

Sabotörer bekämpades i Vilhelmina

Ändra hemvärnskompaniet i Vilhelmina fick rapport om att sabotageverksamhet hade förekommit söderut och att två lastbilar nu var på väg norrut mot Vilhelmina.

Två hemvärnsgrupper placerades ut för att bevakा vägarna. De båda bilarna kom från Åselehället efter väg 90. Ett av fordonen bekämpades med pansarskott vid Råsele medan den andra bilen fortsatte norrut.

Vid nästa patrull strax söder om badviken efter väg 45, blev det stopp även för den andra bilen, medan de fem så kallade sabotörerna undkom flyende till fots efter järnvägen.

En hundpatrull sattes in för att förfölja sabotörerna och bara efter ett par hundra meter återfanns en av de flyende allvarligt skadad. Sabotören tillfångatogs och sjukvårdare och ambulanspersonal såg till att han omplåstrades och kom under läkarvård.

Andra delen av lördagens hemvärnsövning bestod i strid i bebyggelse. Scenariot var då att de fyra flyende sabotörerna tagit sig in till Vilhelmina efter

Det blev rejäl eldstrider när sabotörer tillintetgjordes av andra hemvärnskompaniet i Vilhelmina.

järnvägen och förskansat sig i de gamla lokstallarna.

Hemvärnskompaniet fick till uppgift att göra inbrytning och oskadliggöra fienden. Det erfordrades både sprängladdningar, handgranater och en rejäl eldstrid för att nedkämpa motståndaren. Manskapet löste sin uppgift mycket bra, trots att det var första gången man övade strid i bebyggelse.

Text och foto: Christer Norberg

Inne på Kosta läger tränades sjukvårdarna och signalisterna

Blekingepang på Kosta

Ett 80-tal hemvärnssoldater från Ronneby och Karlskrona kommuner ökade på sina kunskaper under en övning på Kosta skjutfält. Mesta tiden las på skjutning med olika vapen.

– Övningsförutsättningarna är utmärkta här på Kosta skjutfält, säger övningsledaren kapten Mats Svensson. En ökad färdighet på vapnen har uppnåtts, vilket är grundläggande för vad en hemvärnssoldat ska kunna för att klara av den väpnade striden, fortsätter han.

Redan på fredagskvällen lasrade man terrängbilar och bussar med utrustning och personal, och genomförde fordons-

marsch från F17 upp till Småland.

Tidigt på lördag morgon var det dags att i grupper ge sig ut till snöklädda skjutbanor. Repetition av grundläggande bestämmelser och vapenhantering inleddes dagen, varefter skjutningarna började. Granatgevär, kulspruta, automatkarbin 4 samt k-pist var de vapentyper som användes.

Inne på Kosta läger tränades sjukvårdarna och signalisterna. I skymningen var det dags att återvända till lägret och till en rykande varm middagsmåltid.

Margareta Nöbelin, infobefäl i Mellersta Blekinge hubataljon

I skärgården behöver man varandra...

Hemvänet och amfibieförbanden behöver varandra. Det kunde deltagarna i årets samövning på västkusten konstatera.

För andra året i följd samövade amfibiebataljonen från amf4 tillsammans med FBU, hemvänet och Sjövärnskåren i vattnen utanför Göteborg.

Årets övning var avsedd för befäl från hemvärens skärgårdsbataljon. Deltagarna fick veta hur en amfibiebataljon är uppbyggd och utrustad samt hur den verkar i sin rätta miljö. Skärgårdsbataljonen ska kunna samarbeta med amfibieförband och då framför allt amfibiebataljonen.

- I år arrangerar vi en krigsförbandskurs för befäl ur skärgårdsbataljonen, säger övningsledaren, överstelöjtnant Lars Leffler, som är 1:a mekaniserade divisionsstabens expert på amfibiestrid. I framtiden kommer skärgårdsbataljonen att stöta på olika amfibieenheter i sitt grupperingsområde. Då ska man veta vad den andra gör och kunna ge varandra ömsesidigt skydd och stöd.

Inriktad på strid

Till skillnad från fjolårets kurs som var mera en presentation

Ett s k crasch stop – från 40 knop till 0 på mindre än två båtlängder.

av amfibiebataljonen var denne inriktad på att orientera befäl från hemvänet och FBU om amfibiebataljonens strids-teknik.

- Det är viktigt att det finns hemvärsförband i skärgårds-miljön. Förband som har marin erfarenhet och utrustning som har kontroll över skärgår-

den. Med sina båttransportre-surser kan de bevakा och över-vaka samt ge amfibiebataljo-nen understöd. Utan hemvänet ökar riskerna för våra för-band avsevärt, säger Lars Leffler

- Det är kort och gott så att det marina hemvänet måste ha båtar för att kunna nå oss

ute i skärgården. Med enbart fordon når de bara enstaka hamnar.

- Har vi inte ett hemvärn med marin kompetensen och som rekryterar bland skärgårdsbefolkningen kan vi inte garantera det stöd och hjälp som behövs vid en akut på-frestning i ett kustområde.

Ville inte missa

Furir Maria Rantsi Södra skärgårdens hemvänskompani var nöjd med kursen.

- Jag ville absolut inte missa grundläggande kunskap för oss ute på de marina hemvärsförbanden. Jag måste veta hur vi kan samarbeta med andra förband och se vad de har för resurser och hur vi kan nyttja varandras tillgångar på olika sätt.

Sergeant Stig-Arne Kristiansson, Hisingens västra hemvänskompani tyckte att grupparbetena var en höjdpunkt.

- Vi studerade hur man kan använda bataljonen på bästa sätt samt se hur amfibieförbanden är uppbyggda. Jag tror att det blir lättare för hemvänet att ta kontakt nu när vi förstår vad det finns för möjligheter och i framtiden tror jag på en närmare samverkan mellan skärgårdsbataljonen och amfibiebataljonen, avslutar Kristiansson.

Text och foto: Kjell Saebö

FMCK – Frivilliga Motorecykelkårenas Riksförbund är en frivillig försvarsorganisation med 3500 medlemmar och 10 kårer i 8 förbund över hela landet. FMCK arbetar mot militära och civila myndigheter. Utbildning av motorecykelordonanter till totalförsvar är FMCK:s huvuduppgift. Andra verksamhetsområden är bl.a. trafiksäkerhetsarbete, tävlingsverksamhet samt samarbete med polis och räddningsfjärd. Till sitt kansli belägger centralt i Stockholm behövs nu en ...

GENERALSEKRETERARE

Totalförsvarskontakter • Ledare med MC/Motor intresse

Arbetsuppgifter:

- Tyngdpunkten är att leda och administrera FMCK:s verksamhet där du på kansliet har hjälp av två duktiga medarbetare.
- Representera FMCK i kontakter med andra frivilliga försvarsorganisationer, myndigheter och organisationer samt kontakter med egen förbund och kårer.
- Verkställa riksstämmans och riksstyrelsens beslut samt hålla styrelsen informerad om verksamheten. Handlägga kårverksamhet, organisationsfrågor, remisser, yttranden, anvisningar etc.

Kvalifikationer:

- Erfarenhet av ledning/administrativa tjänster från näringsliv eller försvarssektorn eller liknande organisationer (kunskap om totalförsvar är ett krav)
- Du är en god administratör samtidigt som du trivs med att företräda och profilera FMCK i olika möten, både hos myndigheter och inom FMCK. Du har tekniskt intresse för MC/motor, är 40-50 år och arbetar engagerat både med helhetsfrågor och rutiner samt har förståelse för föreningsverksamhet.

Intresserad? Ring 08-744 16 60 och tala med Zlatko Kotevski på Tresurs, som hjälper oss med rekryteringen. Din ansökan markt "FMCK" skickar Du senast (giära e-mail) 2001-12-28 till Tresurs, Årstvägen 12, 117 60 Stockholm. E-mail: zlatko@tresurs.se

Litauerna behöver känna stöd

Östgöta hemvärn fick genom HBR uppdraget att delta i det första militära utbytet mellan Litauen och Sverige.

Den avdelning om tio hemvärnssoldater ur KASP från Litauen som besökte Sverige den 10–13 maj inkvarterades på Marksstridsskolan i Kvarn. Enligt gästernas önskemål stod skytte på programmet.

Den årliga ammunitionstilldelningen i Litauen är mager: 15 patroner för meniga och 30 patroner för befäl. Under besöket i Kvarn fick gästerna avlossa fler skott än de normalt gör under fem år i hemlandet.

Värnplikt i Röda armén

Med tolkens hjälp intervjuade jag Saulius Martinkus, korpral och plotonchef. Civilt är han lärare i ritteknik vid ett tekniskt gymnasium och i formgivning vid en konstfackskola.

Saulius Martinkus, 36 år, korpral och plotonchef och med HBRs medlemsmärke på ficklocket.

När halva lärarutbildningen var klar inkallades han i Röda armén, där han under åren 1985–1986 tjänstgjorde som förare och mekaniker på en BMP, motsvarigheten till vår Pbv 501, med placering i

Novosibirsk. Saulius ville inte berätta om den tiden.

Efter den tvååriga värnpliktstjänstgöringen fick Saulius fullfölja sin lärarutbildning. Han är med i det frivilliga hemvärvnet sedan fyra år. Man tjänstgör maximalt under 21 dygn per år, företrädesvis under veckoslut. Uniform och utrustning förvaras i bostaden, medan eldhåndvapnen, Ak-47 Kalashnikov, finns i förråd på det närliggande regementet och lämnas ut till övningarna.

Väcker respekt

Uniformen, uppsydd efter amerikansk design, väcker respekt hos civilbefolkningen, som upplevt svåra tider under tysk och sovjetisk ockupation. Av de baltiska staterna är det Litauen som mest varit i strid med Sovjetunionen, och det var också där Sovjet tilläm-

Litauernas chef, löjtnant Subacius, yrkesofficer med utbildning i USA.

pade massaker med pansarfordon efter kinesiskt mönster utanför Radio/TV-huset i Vilnius innan ockupationen av Litauen upphörde.

Saulius Martinkus var nöjd med HBRs arrangemang. Litauerna uppskattar det ömsesidiga utbytet. Med grannar som Vitryssland och Ryssland behöver de känna vänskap och stöd från Sverige och hela västvärlden.

*Text & foto: Per Sjöswärd,
Livgrenadjärgruppen*

Partisaner torterades och mördades

Det svenska gruppen i Litauen fick skakande bekräftelser på hur hänsynslöst Sovjet behandlade frihetskämparna.

Efter Sovjetunionens utmarsch organiserades omgående en nationell försvarsmakt i Litauen, med armé, marin och flygvapen samt ett frivilligförsvarets liknande våra hemvärnsförband. Frivilligförsvaret är organiserat i tio regementen om vardera tre eller fler bataljoner med ett varierande antal kompanier.

Vi besökte 4. regementet som är kaderorganiserat enligt NATO-modell och omfattar 30 yrkesbefäl samt en utbildningskader med chef, 5-6 yrkesbefäl och lika många frivilligbefäl. GU för en frivilligsoldat är 3-5 månader och den årliga tjänstgöringsskyldigheten 20 dygn och för befäl ytterligare 2x10 timmar i månaden.

Uppgifterna är annorlunda än de vi har i Sverige. Frivillig-

förbanden ska anfalla och försvara tillsammans med fältarmén. Utrustning och materiel är i stort sett lika. Omsatt till vår organisation motsvarar deras regemente militärdistriktsgrupp.

Vi besökte också ett par museer, vilka gjorde mycket starka intryck på oss. Där skildrades den sanna historien från frihets-tiden 1918–1939, den sovjetiska ockupationen 1940–1941, den tyska 1941–1944 samt partisankriget 1944–1952 efter sovjetarméns återkomst.

Partisankrigföring

Sovjetunionen har, fick vi veta, under efterkrigstiden i all skolundervisning framställt partisanerna som banditer. Nu äntligen kan den sanna historien berättas! Redan 1940–1941 stupade 4 000 partisaner i strid mot den sovjetiska ockupationsmakten. Sammanlagt förlorades 30 000 frihetskämpar fram till 1954, då verksamhe-

ten upphörde. Partisanerna bodde i jordkuler i skogarna. Vintertid hade de svårt att röra sig på grund av spår bildning.

Rysarna satte in trupper tillhörande KGB för partisankrigsföring. Bruktigt var att en frihetskämpe heller begick självmord än gav sig fången. Hände detta senare utsattes vederbörande för tortyr av alla värsta slag och mördades därefter och kastades ut på gatan i hemorten som varning till befolkningen. En del deporterades till Sibirien, där de dog. Ett fätal kom hem. Den siste partisanen lär ha avrättats så sent som 1966.

Ebbade ut

Sovjetiska fallor men även föräderi från inhemska kommunister och samarbetsmän ledde till sist till att partisankrigsföringen ebbade ut. Här i Sverige, har jag förstått, är vi bara ett fätal, som känt till den här efterkrigskrigsföringen.

Redaktion för
HBR-sidorna:
Per Sjöswärd,
Linnégatan 25A,
582 25 Linköping,
telefon 013-10 11 56

HBRs kansli:
Tegellidsgatan 6,
596 34 Skänninge,
telefon: 0142-55 475,
fax: 0142-403 10.
e-post: hbr@swipnet.se
hemsida: http://www.hbr.nu.

Prickskytteväret, som nu tilldelas hemvänet, var ett dragplåster i montern.

Snabba reaktioner på flygdag

F16 bjöd på sin sista flygdag – en storlagen show. Totalt kom över 130 000 personer. Bevakningen av alla flygplan sköttes av 474:e livbataljonen, Upplandsgruppen, ledd av bataljonschef Jan-Olof Johansson.

Bevakningen skedde främst nattetid med hundförare och bildförstärkare som hjälpmeldel, men den stora besökarmassan gjorde att kraven ökade och "plötsligt" insåg man från polis, räddningstjänst och F16 att hemvänet redan har en färdig organisation och kom-

petent personal, så uppdraget kom att omfatta även dagtid. Start- och landningsbanorna bevakades så att ingen i publiken skulle ge sig ut på dem.

En lite lustig incident inträffade. Mitt i en uppvisning med helikoptrar ger sig plötsligt en kvinna från publiken ut mot banorna i full fart. Soldaterna från 474:e med hundar och allt reagerar omedelbart och kastar sig i väg efter henne.

Det visade sig att hon var en del av showen och skulle bli räddad av en helikopter.

Hoppsan! Till publikens förtjusning, som kunde följa allt på skärmar.

Besökarkantalet till hemvärens utställning var stort och intresset gick det inte att ta fel på. Stf batchef Torsten Nilsson demonstrerade den digitala lägeskartan Hemus och prickskytteväret m 90 var det säkert många som drömde om. Allt som allt fick hemvänet mycket goda vitsord från samverkansgruppen, polis och räddningstjänst.

Text & foto: Björn Johansson

Västerbotten knyter finska kontakter

Västerbottens hemvärn inleder samarbete över gränserna med finska Österbotten och vidareutvecklar ett sedan tidigare med Helgeland i Norge.

På initiativ av major Karl-Erik Ragnarsson, Västerbottnensgruppen, samlades representanterna för de tre länderna för att dra upp riktlinjerna.

Samverkan över gränserna består i erfarenhetsutbytte vad det gäller bland annat övningsuppläggning, utrustning, materiel, kommunikationer och inte minst rekrytering till hemvänet och frivilligorganisationerna.

Norge och Sverige har i över 50 år haft utbytesträffar och en skyttetävling som en höjdpunkt på det hela. Tävlingarna har gått vartannat år i Norge och Sverige med ett kvalifikationsår mellan varje tävling. Det nya med samarbetet är att det utökas med finländska frivilligförsvarsorganisationen i mellersta Österbotten.

Christer Norberg

Hemvärnets stridsskola kortar köerna

I nummer 4 kunde vi läsa om lärarbristen vid Hemvärnets stridsskola i Vällinge. Vi kan nu berätta att HvSS med instruktörer från Livgrenadjärgruppen i Linköping genomfört en niodagars gruppchefskurs och plutonchefskurs på entreprenad.

Utbildningen ägde rum i början av september på Kvarns skjutfält i Borensberg.

De 21 gruppchefseleverna tillhörde enbart förband inom Livgrenadjärgruppen, medan flertalet av 23 deltagare i plutonchefskurserna kom från andra delar av landet.

På programmet stod teori i form av ledarskap, ordervarning och befälsföring, och i de praktiska momenten ingick tillämpad stridsskjutning med

Efter ett jobbigt övningspass: plutonchefselev Mikael Rännare från Tibro och Varnäs hbataljon (utanför Karlsborg). Nöjd med kursens innehåll och genomförande. Tillhör Hemvänet sedan 1996–1997. Militärt grundutbildad vid KA 4 och K 3.

omgruppering. Det blev en del kvällstjänst för att kunna ban-

ju ändå vad som räknas. När hemvärfolk träffas kommer ofta materielfrågan på tal. På kursen kunde man se hur olika tilldelningen av modern materiel är.

Utrustningen ska väl inte skilja sig mellan förbanden? En plutonchefselev, som fortfarande bar den gamla stridsullen och hjälm m/37 bland kollegor i stridsbälte och hjälm 90, anförde synpunkten.

Kursdeltagarna gillade programmets innehåll och den utbildning som kom dem till del. Utbildningsansvarige från HvSS, kapten Kjell Andersson, var nöjd med att på det här sättet kunna minska kön till kurser i högre befattning inom hemvänet.

Text och bild: Per Sjöswärd

Mats Welfff trivs gott, inträngd bland blivande bataljonschefer

Tryggheten finns kvar

Det stora, trygga hemvänet ska finnas kvar, sa rikshemvärnschefen under en frågestund på Hemvärnets stridsskola.

Text&foto: Ulf Ivarsson

Ska folk behöva ta ledigt för att köra terrängbilarna till besiktning, undrade en deltagare från Bohusläns i bataljonschefskursen på HvSS den morgon rikshemvärnschefen själv tog hand om frågestunden.

– Jag har svårt att se att majorerna i militärdistriktsgruppen ska köra. Förbandet har fått sina fordon, klarar ni inte detta får ni lämna in dem. Jag skulle gärna köra själv, men hinner inte svara general Welfff med en blandning av allvar och ironi i rösten.

Det var den enda replikväxling där man kunde skönja viss irritation, i övrigt blev det en alltigenom avspänd dialog mellan hemvärnets högste chef och eleverna i kurser för bataljonschefer, kvartermästare och stri/undbefäl en tisdag i slutet av oktober.

Ett sambandsbefäl från Lidingö undrade när hemvärnet får radiostationer för samband inom plutonerna.

– Vi har ca 135 kvar, men de är söndermalda, sa han.

Rikshemvärnschefen konstaterade att någon ny plutonsradio inte finns i materielplanerna.

Börja svänga nu

– Vi tappar folk på omorganisationen och nu blir det snart en till, sa en kapten från Skaraborg.

– Se hemvänet efter 2004 som en kompassriktning och en långt utdragen process. Ska vi ta ny kurs måste vi börja svänga nu, svarade rikshemvärnschefen och fortsatte:

I Skaraborg kan ni i lugn och ro organisera er efter den reella tillgången på hemvärnsmän. Det stora, trygga hemvänet finns kvar. Se 2004 som en möjlighet och inta den organisationen i en takt som passar er lokalt och är möjlig med hänsyn till ledarskapet.

Även i framtiden ska chefer som gått den långa vägen inom hemvärnet kunna föra befäl över bataljoner. Dessutom behövs enligt Mats Welfff fler reservare och fd yrkesofficerare i ledande befattningar. Men någon "fri tillströmning" av reservare är det inte frågan om.

Lennart Forsell från Norrköping befarade att de vanliga hemvärnspersonerna slås ut när de unga väljer hjägarkompanier. Mats Welfff:

– Vi får inte göra ett problem av något som i grunden är positivt – vassa förband för de unga och vanliga för dem som vill trappa ner. Men det måste också finnas en rörlighet mellan dessa förbandstyper.

Snickra till

Vem ska leda hjägarkompanierna, ville Lennart Forsell vidare veta.

– Vi är inte i mål, men jag är tämligen säker på att bataljonscheferna behåller sina beredskapsplutoner. Jägarkompanierna blir en resurs för den territorielle chefen som alltså får snickra till lydnadsförhållandena.

– Varför ska det dröja sex månader att få klart ett hemvärnskontrakt, undrade någon.

– Ett stort bekymmer, medgav Mats Welfff. Han berättade att ansträngningar nu görs för att snabba upp registerkontrollen, men kommunernas handläggning är svårare att påverka. Dock hittar man på många håll lösningar, som innebär att man tar med de nya i verksamheten i väntan på alla formaliteter.

Nytt varumärke behövs, byt till nationella skyddsstyrkorna, ansåg en deltagare.

– Enligt Sifo var det 1999 bara sju procent av svenskarna som tycker att hemvärnet har en negativ klang och över 90 procent känner till oss, svara-

”Det finns de som ser med ringaktning på hemvärvet. Dekan inte begå större misstag.” (Översten 1.graden Clarence Jonsson, som försvarsmåladesbefälhavare i Kiruna på 1970-talet).

De orden står sig än i dag och i framtiden, av främst två skäl: 1: vidgade uppgifter. 2: det finns inga alternativ till hemvärvet.

Det finns strateger som påstår att territoriet och försvar av detta inte längre har någon betydelse. Deras profetior saknar verklighetsförankring.

De högtekniska, fjärrverkande vapensystemen kan bekämpa punktmål och tex slå ut ett konventionellt luftförsvar men när en nation ska betvingas ropas det efter marktrupp som kan behärska motståndarens territorium.

Mönstret från Guldkriget 1990–91 uppvisas tio år senare, i Kosovo och

Afghanistan. Det finns inga tecken på att detta ändras under överskådlig framtid. Men det territoriella försvarset, dit hemvärvet hör, kommer att få förändrade uppgifter, för hemvärvets del från bevakningsuppgifter i början av dess tillvaro till mera krävande insatser.

Åhus hemvärv kunde redan 1962 visa dåvarande ÖB Torsen Rapp att man på mycket kort tid efter larm – och långt innan ordinarie värvförband ens fått mobiliseringsorder – kunde bemanna och skjuta med värvkanoner i Åhus hamn, dvs lösa försvarsuppgifter.

Sårbart för angrepp

Den tekniska och ekonomiska utvecklingen har gjort det svenska samhället sårbart för allt fler angreppsmedier. Det finns vitala samhällsfunktioner över hela landet.

Det grundläggande skyddet av dessa måste byggas in i funktionerna själva, dvs genom icke-militära åtgärder. Men det krävs också ett militärt försvar och skydd, som är snabbt tillgängligt var än en angripare väljer att slå till i landet. Det gäller bevakning (fast och rörlig), försvar av punktmål, stöd till samhället

Vitalt hemvärv viktigare nu än under kalla kriget

Paradoxalt nog kan exempel hämtas från det högteknologiska USA. När kaos utbröt på Manhattan efter terroristattackerna 11/9 kallades National Guard in för att bistå med ordningshållning. När Golden Gate-bron i Kalifornien hotas bevakas den av bl a National Guard, som har en ytterligare och tillgänglighet påminnande om det svenska hemvärvets.

Inga alternativ till hemvärvet

Den mycket omskrutna ”ominriktningen” av den svenska försvarsmakten innebär en drastisk nedskärning av det territoriella försvarset. Visserligen föreskrev försvarsbeslutet formellt att det skulle finnas ett antal mobiliseringe bataljoner i något som kallas ”Nationella skyddsstyrkor” men beslutet åflyddes inte.

Saken har ”dragits i långbänk” av ÖB – varken organisation heller ekonomi är klarlagd. Det verkar i dagslä-

de rikshemvärvschefen. Det är viktigare att förändra bilden av hemvärvet inom Försvarsmakten, där vet man alldeles för lite om vår organisation.

Pågår det någon taktikutveckling för hemvärvet?

Rikshemvärvschefen replikerade att en ny analys krävs av vilka förmågor vi ska ha. Hemvärvet kanske inte ska stå runt skyddsformål längre utan snarare ha koll på platser varifrån

motståndaren kan leda eld mot objekten. Följden blir en ny stridsteknik och nya reglementen.

Hur ska vi förklara Försvarsmakten dåliga ekonomi för hemvärvssoldaterna?

– Vi lider av att kostnaderna för omstruktureringen inte var rätt beräknade och nästa år drabbas vi av att Försvarsmakten delvis lever på kredit i år. Men de ekonomiska förutsätt-

ningarna för 2002 kommer att medge att vi planerar för en rimlig verksamhet under hela året, till skillnad från idiotstoppet i maj i år, som slog väldigt ojämnt över landet.

Borde vi inte ha en kull korttids-värnpliktiga på varje regemente?

– Vi jobbar seriöst med nya rekryteringsvägar, fast någon ny film i teve blir det inte – jag gör mig bättre i radio, skämtade Mats Welfff.

Janne har brevskola på lottavinden

På den så kallade lottavinden på HvSS, Hemvärvets stridsskola, sitter major Jan Ågren som en slags modern försvarets brevkola.

Via sin skärm kan han och kurschefen dag för dag följa hur långt deltagarna i november månads platonchefskurs kommit i sina förberedelser.

Några av eleverna rycker nämligen inte in oförberedda utan har friskat upp sina militära kunskaper med hjälp av en färsk distanskurs på nätet.

Sedan några år gör kompanichefsaspiranterna en del av utbildningen hemma framför datorn. Mycket tid får offras och svaren kräver energiskt bläddrande i reglementen. I år testas en förenklad variant för blivande platonchefer.

Arbetar i egen takt

Allt som behövs för att komma igång är en dator med lämpligt program och ett personligt lösenord från Hemvärvets stridsskola. Man kopplar upp sig och kan efter en kort introduktion börja svara på mellan tio till tjugo flervalsfrågor per kapitel.

Eleven arbetar i sin egen takt och det är tillåtet att fråga kurskamraterna till råds. Man kan också kommunicera med kurschefen, även om han inte kommenterar svar och analyserar "beslut i stort" som i kompanichefskurserna.

– Det här är tänkt som ett självpelande

Jan Ågren har konstruerat distanskursen för platonchefer och följer eleverna från lottavinden på HvSS.

dragspel. Det måste vara lättkött för att vi ska hinna med att administrera, förklarar Jan Ågren.

Förstudierna inför platonchefskurserna är ett försök som ska utvärderas nästa år. År erfarenheterna goda är tanken att efterhand införa förstudier på i princip alla kurser på HvSS under förutsättning att det finns resurser i form av lärare att avdela som konstruerar dessa.

Det stoff som pluggas in på distans

återkommer sedan på Vällinge. Man kan till och med klicka fram sammanfattningar av lektionerna på skärmen.

– Till oss kommer befäl med allt från kompanibefälsutbildning till ubåtstjänst bakom sig och kurserna är korta så alla förberedelser är av godo, säger Jan Ågren.

Distansutbildningen utjämnar i någon mån skillnaderna i kunskapsnivå. Den kanske största fördelen är att eleverna redan hemma sätter igång det militära tänkandet och på så vis är förberedda vid kursstart. Utan dessa förberedelser tar det i regel en till två dagar innan de är varma i kläderna.

– Lyckas vi dessutom lära eleverna några enklare basfakta på distans kan det räcka med en kortare repetition på Vällinge och tid vinnas för mer kvalificerad utbildning i beslutsfattande och ordgivning.

Som ett resultat av utbildningen på distans kan även eleverna delas in i olika grupper beroende på förkunskaper. Det kan innebära ökad stimulans till dem med goda förkunskaper och bättre stöd till dem som behöver mycket utbildning.

Rent allmänt är distansutbildningen bra på så vis att alla tvingas vara aktiva. Det går inte lika lätt att få sin befordran genom att sitta av en vecka på Vällinge och gömma sig bakom duktigare kamrater.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Vässad SoldF kan sträckläsas

Nya Soldaten i fält är så välgjord att den kan läsas från pärml till pärml.

Från att i 1952 års utgåva ha varit en instruktionsbok för soldaten i fält, där man skildrat den verklighet en soldat kan tvingas möta, leva med, verka i och försöka överleva, har senare årens nyutgåvor mer och mer kommit att bli "mjukvara" i ett avdramatiserat skimma.

2001 års version av SoldF, Soldaten i fält, ger en helt annan bild av verkligheten. Boken är på sina håll hårdhänt illustrerad, exempelvis finns där ett foto som visar verkan av senapsgas på en naken människokropp. En tecknad illustration skildrar hur en vaktpost "kommer detta" och sätter ett skott i en påsmygande fiende.

1952 års bok i tankarna

Bokens två författare är östgötar, de kommer ursprungligen från nedlagda IB 4, och är nu verksamma vid markstridsskolan i Kvarn: majorerna Mats Walldén från Linköping och Johan Skullman från Norrköp-

ping. Den första idéskissen tillkom 1996 och arbetet med den slutliga utformningen startade 1998.

Mats Walldén berättar att de har haft 1952 års utgåva i tankarna när den nya boken togs fram. Författarna har också strävat efter att lägga samman det tradi-

tionella SoldF-innehållet med diverse olika utbildningsanvisningar och kompendier för att få så mycket som möjligt av ämnena samlat i en och samma volym.

Kan sträckläsas

Även om ingen bok kan helt och fullt skildra ett stridsfälts självupplevda helvete är resultatet en välskriven och läsvärd bok som kan användas som referensbok eller sträckläsas från pärml till pärml för den som har lust.

I detta omfattande informationsflöde är språket flytande och lättläst, kanske rent av underhållande på sina ställen för läsare med specialintressen. Ämnena är föredömligt avgränsade i separata kapitel. Utmärkt bildmaterial och tryck.

Boken är på 473 sidor och väger 1,2 kg. Den kommer att delas ut till alla inom hemvärvnet. Annars finns boken hos Försvarets bok- och blankettförråd med beteckning M7742-100002 SoldF.

Per Sjöswärd, lokalredaktör
Livgrenadjärgruppen

Kursplan HvSS våren 2002

Kursnr	Befattningskurser	Vecka	Anm
H 112 13	Chef Hemvärnspluton 1 Skyddsobjekt del 1+2	212/13	18/3–27/3
H 112 13	Chef Hemvärnspluton 1 Skyddsobjekt del 1+2	223/24	3/6–12/6
H 112 11	Chef Hemvärnspluton 1 Skyddsobjekt del 1	211	11/3–15/3
H 112 12	Chef Hemvärnspluton 1 Skyddsobjekt del 2 (Kiruna)	215	8/4–12/4
H 112 12	Chef Hemvärnspluton 1 Skyddsobjekt del 2	220	13/5–17/5
H 112 10	Chef Hemvärnskompani del 1+2	204/05	21/1–30/1
H 112 10	Chef Hemvärnskompani del 1+2 (Göteborg)	209/10	25/2–6/3
H 112 10	Chef Hemvärnskompani del 1+2	216/17	15/4–24/4
H 112 15	Chef Hemvärnskompani distansundervisning Studier 9/2–28/4, sammandrag helger enligt höger kolumn	206–217	9–10/2, 8–9/3, 27–28/4
H 112 03	Chef Hemvärnsbataljon 1 del 1+2	208/09	18/2–27/2
H 192 22	Kvartermästare Hemvärnskompani del 1+2	204/05	21/1–30/1
H 192 22	Kvartermästare Hemvärnskompani del 1+2	216/17	15/4–24/4
H 192 23	Kvartermästare Hemvärnsbataljon	208/09	18/2–27/2
H 112 74	Stabsmedlem stri/und/säk	212/13	18/3–27/3
Kursnr	Befordringskurser	Vecka	Anm
H 115 16	Chef Hemvärnspluton 2 Trupputbildning del 1	210	4/3–8/3
H 115 17	Chef Hemvärnspluton 2 Trupputbildning del 2	215	8/4–12/4
H 115 15	Utbledare Hemvärnsbataljon/ Hemvärnskompani	210	4/3–8/3
H 115 15	Utbledare Hemvärnsbataljon/ Hemvärnskompani (Kosta)	215	8/4–12/4
Kursnr	Specialkurser	Vecka	Anm
H 115 20	Chef Hemvärnspluton 3 Insatspluton	216/17	15/4–24/4
H 115 26	Fredsadministration	205	28/1–1/2
H 115 26	Fredsadministration	215	8/4–12/4
H 115 30	Stridsteknik hund	220	13/5–17/5
H 195 34	Utveckling grupp ledare (UGL)	208	18/2–22/2
H 195 25	Sjukvårdsbefäl i bataljonsstab	208–209	18/2–27/2
H 115 38	Civil-militär samverkan	211	11/3–15/3
H 115 37	Personal-/Krishantering	206	4/2–8/2
H 115 37	Steg 2 Personal-/Krishantering	219	6/5–8/5
H 195 26	Rekrytering och medlemsvård	219	6/5–8/5
H 115 35	Ungdomsledarkurs	221	21/5–26/5
H 115 07	Seminarium för Hemvärnsbataljonchefer	207	15/2–17/2
Kursnr	Kurser för anställda inom Försvarsmakten	Vecka	Anm
	Företrädare HvFriv.frågor	211	11/3–15/3
Kursnr	Kurser för Utlandska elever	Vecka	Anm
	Chefskurs Lettland	212/13	
	Chefskurs Litauen	223/24	

Kursplan HvSS hösten 2002

Kursnr	Befattningskurser	Vecka	Anm
H 112 13	Chef Hemvärnspluton 1 Skyddsobjekt del 1+2(Fårö)	232	3/8–11/8
H 112 13	Chef Hemvärnspluton 1 Skyddsobjekt del 1+2(Gävle)	237/38	9/9–18/9
H 112 13	Chef Hemvärnspluton 1 Skyddsobjekt del 1+2	240/41	30/9–9/10
H 115 19	Hemvärn med marina uppgifter	241	7/10–11/10
H 112 10	Chef Hemvärnskompani del 1+2	237/38	9/9–18/9
H 112 15	Chef Hemvärnskompani distansundervisning Studier 31/8–17/11 sammandrag helger enligt höger kolumn	235–246	31/8–1/9, 28–29/9 16–17/11
H 112 10	Chef Hemvärnskompani del 1+2	248/49	25/11–4/12
H 112 03	Chef hemvärnsbataljon 1 del 1	240/41	30/9–9/10
H 192 22	Kvartermästare Hemvärnskompani del 1+2	237/38	9/9–18/9
H 192 23	Kvartermästare Hemvärnsbataljon	240/41	30/9–9/10
H 112 74	Stabsmedlem stri/und/säk	248/49	25/11–4/12
Kursnr	Befordringskurser	Vecka	Anm
H 115 15	Utbildningsledare Hemvärnsbat/ Hemvärnskomp	236	2/9–6/9
H 115 38	Civil-militär samverkan	247	18/11–22/11
H 112 04	Chef Hemvärnsbataljon 2 del 1	245/46	4/11–13/11
H 112 05	Chef Hemvärnsbataljon 2 del 2	245/46	4/11–13/11
H 112 06	Chef Hemvärnsbataljon 2 del 3	245/46	4/11–13/11
Kursnr	Specialkurser	Vecka	Anm
H 115 26	Fredsadministration (Fårö)	232	5/8–9/8
H 115 26	Fredsadministration	236	2/9–6/9
H 115 26	Fredsadministration	243	21/10–25/10
H 115 30	Stridsteknik hund	236	2/9–6/9
H 195 34	Utveckling grupp ledare (UGL)	239	23/9–27/9
H 195 34	Utveckling grupp ledare (UGL)	249	2/12–6/12
H 114 05	Fältarbeten infallsport flygfält/hamn	243	21/10–25/10
H 115 37	Personal och Krishantering	247	18/11–22/11
H 115 14	Chef Hemvärnspluton 4 Försvarsstrid	237–38	9/9–18/9
Kursnr	Kurser för anställda inom Försvarsmakten	Vecka	Anm
	Assistentkurs	247	18/11–20/11
	Företrädare Hv Friv	242	14/10–18/10
	Utbildningsintendenter	235	26/8–28/8
Kursnr	Kurs för Utlandska elever	Vecka	Anm
	Chefskurs Estland	242–43	

**Annons 1/4
stående
4-färg**

Promotec

**Annons 1/4
stående
svart-vit**

**Knivnet &
Garderoben**

Annons 1/2 liggande sv/v

Military shop

Marschen dränktes i öl

Marschen i Danmark blev en manifestation för mannakraft dränkt i alkohol

Den 33:e Hærvejsmarchen i jylländska Viborg är nordens största, militära maraton. Mitt i natten anländer vi till Prinsens Livregemente, medan musiken fortfarande dansar över gräspanen, som är omsluten av kasernbyggnader, öltält, öltält och åter öltält.

Framför den rökylla mässlokalen är en blandning av militärer och civilister. Mest påstrukna är ett gäng uniformerade svenskar som raglar kring en huggkubbe och försöker hamra in spikar i den. Träffarna är orkeslösa men förstärks av fylleskrik och okvädigsord. Starten för 45-kilometersloppet går om fyra timmar.

Dundrar in

Vår sovsal är en trist upplevelse. Rummet delar vi med de grabbarna som höll på att banka skiten ur spikarna utanför mässen och de dundrar in vid tvåtiden på natten i ett tillstånd som gränsar till delirium triemens. Dörren lämnar de vidöppen och vi hölls vakna av det maskulina, oljudet av kräkande.

Rumskamraterna ligger utslagna på sina slafar, fullt påkläda då visticker iväg i ottan. I Tinghallen där vi registreras upptas ena hörnan av frukostbuffén där man kan grunda dagen med en snaps och pilsner. Strax efter 06.30 är vi på väg.

Banan befolkas av en salig blandning, danska hemvärnsmän, yrkessoldater från världens alla hörn, barnfamiljer, medaljprydda marchproffs, grupper i företagskläder, följebilar fullastade med

Ett sällskap drar sina ölbackar efter sig på en fyrhjuling. Foto: Lazlo Kovacs

ölbackar, kompisgäng, nära fem tusen männskor från 21 länder.

Dinglar där bak

Grupperingar av danska militärer är aktiva i ölhanteringen. Inte en man som inte håller i en flaska eller har en bira som dinglar där bak. Deras följebil skramlar efter. Ett annat sällskap drar sina ölbackar efter sig på en fyrhjuling. De som är helnyktra är lätt räknade, men de finns.

Sovsalen sjuder av liv då vi stapplar in vid 17-tiden. Göteborgskillarna ville inte göra bort sig i svenska uniformer så de struntade i lördagens marsch, förutom en. Han låg utsträckt på sin slaf och vi följde hans exemplen.

Några timmar senare hasade vi oss fram till närmaste pizza för att fylla på magen. Nära midnatt var vi i säng igen. Grabbarna i rummet laddade för morgondagen. Hänsynslöst högljudda för jag behövde sä-

ga till två gånger innan de blev lite tystare. Jag skakades av solfrossa, hela ansiktet brann och min kropp badade i kallsvett. Mina ben var örliga och jag orkade inte ens att vända på mig.

Ensamma om disciplin

Sammanbitna drar vi ut på andra dagens etapp. Halvvägs marscherade Helsingborgs Marinkompani förbi mig, i uniform med svenska fanan i täten, i disciplinerad kolonn. Det var de nästan helt ensamma om. Vid 30 kilometer har jag slagit av takten och åt en riklig lunch på en bykrog, omringad av festande danskar.

Stora lass av mat bars in och som sedan är i Danmark, ställdes snapsflaskan mitt på bordet, för det är gästerna som häller upp suparna och då fantar man inte med dropparna.

De sista kilometrarna gick under Alléns skuggiga lövverk kantad av tomburkar, allsköns skräp

och några trötta och sovande deltagare. Vid målet klippes våra kontrollkort en sista gång och så var det slut på den 90 kilometer långa Hærvejsmarchen.

En livsstil

Medaljutdelningen skedde i Tinghallen där man sådde allt; T-tröjor, slipsnålär, medaljer, diplom, kepsar, tygmärke mm. För många är det en livsstil. De går omkring belamrade med minnesmärken, som symbolisrar tillhörighet och kanske en egen identitet.

Jag undrar. Vad har Hærvejsmarchen med det militära att göra? Kan det kallas en prestation, då soldater häller i sig sprit och öl, matas från lastbilsflak och kommer i mål överföriskade eller som soldatgänget i uniform från Göteborg som helt felaktigt upplever sin medverkan som en häftigt och maskulint mandomsprov?

Vad har ungdomar och barn här att göra? Vad

är det för tradition som överförs till nästa generation? Hur har det kunnat överleva i 33 år? Och hur många år har den kvar?

Lazlo Kovacs

Arrangörerna svarar

Hærvejsmarchen er naturligvis meget kede af din opfattelse af, at der er megen druk på Hærvejsmarchen.

Vi forstår godt at det som svensk deltager falede dig for brystet, men det er absolut ikke normen, da langt de fleste deltagere er ganske almindelige vandrere som du og jeg.

På den anden side har Hærvejsmarchen ikke intentioner om at ændre i en artikel som du har skevet efter dine oplevelser. Vi er meget glade for din interesse, der trods alt kunne få flere marchdeltagere fra vort broderland.

Med venlig hilsen

E.o.Pedersen,
Haeresvejmarschen

Kede = ledsen. Falder dig for brystet = reagera

Ungdomar vill ha spänning

Jag är själv i FBU-ungdom och vet att hemvärnets ungdomar har det likadant som vi. Vår ungdomsledare har sagt att det nu inte tillverkas några skoltecken till ungdomarna. Och jag undrar varför ska vi inte ha detta? Jag tycker det är en självklarhet.

Jag ställer mig ofta frågan om vi har något med det militära att göra eller är om vi bara är en scoutrörelse.

Jag fick svaret en gång att hemvärvnet ska ge ungdomarna insyn i Försvarsmakten. Men saken är den att vill jag ha information om försvaret så lånar jag en bok eller går in på deras hemsida.

Jag vill ha praktik, jag vill ha stridsövningar och mer skjutning. Ungdomar går med i hemvärvnet för

Ungdomar vill ha praktik, skriver Michael Lindsjö. Här är det Claes Carrander i Ludvika som lär sig hälsa på militärt vis. Foto: Ulf Ivarsson

att de vill skjuta, vara i skogen och simulera strid. Men vad får de när de kommer dit? Jo ingenting, absolut ingenting. Då blir de besvikna och slutar.

Jag har själv försökt re-

kryteria på skolor. Och frågorna man får är: får man skjuta och spana? Och då måste jag svara: Jo en gång i tiden så gjorde vi det, men inte nu. För nu får vi knappat ha militära kläder på oss. Vart

är ungdomssektionen på väg egentligen? Jag söker spänningen. Men jag hittar definitivt inte den hos hemvärvnets ungdomsavdelningar.

Michael Lindsjö,
Karlskrona

Fem banor är inte nog

Det ligger förslag på att det endast ska finnas fem skjutbanor i Östergötland, hur ska vi då kunna uppriätthålla skjutskickligheten? Det är redan svårt med skjutider på vissa håll i länet. Lägg ut skötseln på oss som använder banorna och tillför medel för detta. Vi har folk som kan och vill. Det borde finnas minst en skjutbana med 30 skjutplatser per bataljon, med max en timmes resväg tur och retur, exklusive civila skjutbanor.

Björn Birgersson, skytteinstruktör och stf chef för Stångbro hemvärvnsområde 4115, Linköping

Patron ur hjäper inte mot banditer

För ett år sedan tillställdes jag överbefälhavaren ett öppet brev, där jag på goda grunder kritisade dennes beslut att vidmakthålla överenskommelsen med generalsekreteraren i Svenska Röda Korset (SRK) att inte beväpna hemvärvnets sjukvårdare.

Mina referenser innefattade främst I:a Genèvekonventionen, art 22, samt Totalförsvarets folkrätsförordning, 1990:12, vilka både klart och entydigt tillåter (lätt) beväpning. I sistnämnda förordning anges att det är Försvarsmakten, dvs ÖB, som meddelar föreskrifter om verkställigheten av (militära) sjukvårdares beväpning.

Det finns inte en rad i något folkrättsligt dokument om vare sig förbud eller att generalsekreteraren SRK har skyldighet att kräva avväpning.

Enligt folkrätten får sjukvårdarna försvara förbandsplatsen med lätta vapen.

Efter några månader svarade ÖB på mitt brev men kunde ej ange något rationellt skäl till varför hemvärnssjukvårdare skulle vara obeväpnade utan hänvisade enbart till "ett löpande avtal om samarbete" med SRK sedan 1946.

Numera avkrävs ju Försvarsmakten inklusive hemvärvnet utökat stöd till det civila samhället. Ska då inte SRK i sin

tur vid behov stödja Försvarsmakten i såväl krig som fred genom erforderlig sjukvårdsutbildning?

I mitt öppna brev skrev jag vidare:

"Det finns ingen utbredd historisk krigserfarenhet att Röda kors-emblemet skulle skydda sjukvårdare mer än beväpning. Däremot kan i en fragmenterad stridsmiljö hemvärnssjukvårdare liksom deras för-

bandsplats/samlingsplats för skadade drabbas av dåligt disciplinerade fientliga soldater/patruller såsom i Kosovo, terrister eller banditgäng – vilka förekom i Bosnien – eller sabotörer och spetsnazenheter, som vid upptäckt ej kan ta fångar.

I vissa lägen kan hemvärnsförband vara underställda annan stridande bataljon ur nationella skyddsstyrkorna och kan ske delta i fördöjningsstrid.

Om då förbandsplats utsätts för beskjutning av fientlig enhet under en omfattningsoperation där för att förbandsplatsen ej hunnit/kunnat tömmas skall sjukvårds-soldaterna i överensstämmelse med folkrätten med personlig lätt beväpning försvara sig, de skadade och sjukvårds-materiellet, vilken senare kan vara betydelsefull för

stridsuthålligheten.

Kanske det är än viktigare etiskt att försvara spjälade eller gipsade soldater/patienter, som vare sig kan fly eller försvara sig själva mot banditgäng eller SS-liktande trupp. Där hjälper varken Röda kors-emblemet eller patron ur.

Övriga sjukvårdssoldater i våra insatsförband eller nationella skyddsstyrkor har ju sagda beväpning så det finns ingen anledning att försämrar för hemvärnssjukvårdare".

Synbarligen refererar SRK till erfarenheter från besök i koncentrations- och flyktingläger men ej strider mot odisciplinerad trupp eller terrorister. Behövs fler argument efter 11 september 2001?

Bengt Hällkvist, fd mångårig sjukvårdskompanichef och utbildad militär handläggare i folkrät

Ett nytt hemvärn beror på din medverkan

Vi kommer knappast att få se SAS-plan störtdyka mot Hötorgsskraporna i Stockholm men även Sverige är mycket sårbart.

Vad har detta med hemvänet att göra? Jo, vi är faktiskt den största, snabbast gripbara, väldorganiseraade, samlade resurs samhället har att luta sig mot vid större katastrofer.

Vi kan medverka till att lindra konsekvenserna av dem. Eftersom följderna av dem kan drabba vem som helst av oss är det inte svårt att känna motivation för denna uppgift. Det borde till och med kunna vara utgångspunk-

Det nya hemvänet behöver din medverkan, delta därifrån i planeringen, skriver Axel Welin. Foto: Ulf Ivarsson

ten för vårt rekryteringsarbete, nu när det traditionella kriget verkar vara

mera avlägsat än någonsin. Rent militärt försvaret av vårt land är dock vå-

förstahandsuppgift. Även här representerar hemvänet en betydande resurs. Fram till allmän mobilisering är det faktiskt hemvänet som försvarar Sverige med sina 170 bataljoner, vilket utgör 90 procent av i fred tillgängliga militära förband. Efter mobilisering tillkommer våra krigsförband med 40 bataljoner.

Förnyelsen av vårt hemvänt med en omorganisation där kretsar blir bataljoner och hemvänsområden blir kompanier är således inte bara en fråga om ett namnbyte. Framtiden hör alltså hem-

vänet till och det är den vi tillsammans ska förbereda oss för.

Det nya hemvänet är i allra högsta grad beende av dig och din medverkan. Delta därifrån i planeringsarbetet, gör din röst hörd, påverka övnings- och utbildningsbudgetet, så att det passar dig och dina förväntningar. Frågan är nämligen inte om vi kommer att sätta in för att lösa en verklig uppgift utan när det kommer att ske. Den ska komma så väl förberedda som möjligt.

Axel Welin, chef
Trelleborgsbataljonen

Repövning utplånar hemvänet

Det är en sak att kräva på 20 timmar per år och en helt annan att ha långa, obligatoriska övningar. Hemvänet i glesbygd består till stor del av jordbruksare och egna företagare som säkert hellre hoppar av än använder långa perioder av ledighet till militära övningar.

Vad vi i stället behöver är många korta övningar, så att alla kan uppfylla tidskraven. Vi behöver övningsskjuta kanske en gång i månaden istället för nuvarande en gång per år.

Just nu har vi fått alla övningar inställda på grund av bristande ekonomi, och nyrekryteringen är

obefintlig. Dom övningar vi har haft på sista tiden har varit under all kritik och folk är snarare på väg att lämna hemvänet än att bli mer aktiva. Innan vi ens kan tänka på långa obligatoriska övningar, bör vi nog börja i rätt ända, se till att alla har den utrustning dom

ska och att de kan använda den, att grupper och plutoner verkligen finns och inte bara är pappersprodukter. Grupper och plutoner måste vara sammade innan det fungerar med någon större övning.

Själv är jag ofta förhindrad att delta på övningar på grund av mitt arbete

och om mitt medlemskap skulle hänga på en lång övning per år skulle jag bli tvungen att lämna in min utrustning. Jag och många med mig behöver många övningstillfällen, då gör det inte så mycket om jag missar ett par.

Johan Andersson,
Redvägs kompani

Personliga kvalifikationer avgör

Att vara reservare innebär inte med automatik att man på något sätt är lämpligare att vara kompanichef i hemvänet än personer med annan militär utbildning.

Att som reservare gå in och tjänstgöra vid utbildning av värnpliktiga eller att med långa mellanrum ta hand om en trupp med repubbar är en sak.

Ett hemvänsförband går man inte bara in och leder utan det är något man lever med. Det handlar heller inte bara om att leda och öva trupp.

Det är som att ansvara för ett mindre företag. Du ska vara adminis-

trör. Du ska vara ekonom och planera och budgetera för ditt kompani. Du ska sköta personalfrågor. Du ska hantera materiel, förråd och mycket annat.

Själv lägger jag ner runt 100 timmar på att öva och utbilda förbandet, min egen utbildning och möten. Att driva "företaget" innebär däremot 500 timmar per år.

Det är inte självklart att det är en viss militär utbildning som garanterar kvalitet. Personliga kvalifikationer som civil utbildning och yrkeserfarenhet ser jag som minst lika viktiga för att leda ett hemvänsförband.

Låt oss öva som hemvänet i Danmark

Vi, i Landskrona hemvänsbataljon, har årligen internationellt utbyte med hemvänsförband i Norge och Danmark. Under dessa möten tävlar vi samt utbyter erfarenheter och vidgar sälunda våra vyer. Detta är lärorikt och intressant för alla deltagare.

I september 2001 var vi i Danmark och under samtal med danska hem-

Jag har sett reservare som knappat haft förmågan att leda en grupp. Låt de personliga kvalifikationerna avgöra!

Lars-Olov Alm, chef för 22.skärgårdshvkompaniet

värnsmän framkom att i stället för, som i Sverige, ha ett förbandsdygn å 24 timmar, har man där 3–4 dygn i sträck en kontinuerlig övning.

Danskarnas åsikt var, att under en längre övning, hinner man med alla moment och tidskrävande detaljer, som krävs i ett skarpt läge. Dessutom får alla ett tillfälle att uppleva den trötthet, som infinner sig efter ett eller två dygn.

I Sverige, under vårt förbandsdygn, där man ofta lägger in övningar i övningen, missar man helheten och kontinuiteten. Dessutom arbetar soldaterna oftast hela nat-

ten med endast minimalt med sömn. När de kommer hem somnar de ofta direkt. Alltså dag två är de flesta deltagare inte kompetenta att lösa sin uppgift.

Ska man öva fullt ut – framrycka till ett objekt, ta och säkra, tilldela eldställningar, bygga upp förläggning med fullgott skydd och samband samt under dessa förutsättningar bedriva realistiska övningar räcker det inte med 24 timmar. Låt oss därför öva som i Danmark, så att vi får känna på hur det är, att verka vid ett objekt 3–4 dygn.

Leif Paulsson,
Landskrona hubataljon

Sätt regementsmärke på bataljonerna

Bästa hemvärnsbröder och -systrar, jag skriver några enkla rader som i det hela handlar om vår nya "look" som det är så mycket dispyster om.

Jag är förutom hemvärnsman även en så kallad heraldiker. En heraldiker sysslar med heraldik, vilket är en historisk hjälvpvetenskap vilket i folkmun kan uttryckas i läran om vapensköldar.

Heraldikens regler har varit oförändrade (och ska så förblif) sedan århundraden tillbaka, faktiskt sedan medeltiden (1200-talet). Heraldiken bygger på kontrastverkan mellan färger och metaller. Färgerna är: svart, grön, blått, rött, brunt och finns endast i en nyans.

Vidare finns i heraldiken metallerna silver och guld vilka symboliseras av vitt och gult. Det är dessa färger och metaller som styr heraldiken. En sköld kan delas in i allmänna bilder (djur, mäniskor, vapen osv.) samt häroldsbilder vilket symboliseras av olika sätt att dela in en sköld med hjälp av färger och metaller.

Oheraldisk sköld

För att göra en lång historia kort så är det mot heraldikens principer att ha siffror eller bokstäver i sköldefältet (om detta inte förs av mycket gammal hävd). Så nu sitter vi i hemvärnet med en oheraldisk vapensköld som egentligen inte borde blivit godkänd när den ritades för 50–60 år sedan.

Jag har varit i kontakt med statsheraldikern Henrik Klackenberg och han håller med om att det är lite besynnerligt att hemvärnets vapensköld har "slunkit igenom" en annars noggrann kontroll. Kronorna i sköldefältet bör finnas kvar men H-et är både fel-

aktigt och alltför litet, vilket gör vapnet otydligt på långt håll (ett vapen ska kunna urskiljas på långt håll och klart visa dess innehåll).

H-et bör därför ändras med något, men vad? Man bör tänka på att den symbol som vi ska samlas under ska vara tidlös, därför går det inte med två korslagda AK 4, skjutvapen symboliseras i heraldiken av hjullås gevär/pistoler. Då vi är ett förband med mycket begränsad rörlighet så kan man tänka sig ett defensivt men ändå aggressivt militärattribut i skölden, som fotangel, vårdkase eller dylikt.

MD-gruppsmärke

Mitt radikala förslag är att man låter varje MD-grupp sätta sitt regementsmärke på var och en av de hemvärnsbataljoner som finns i MD-gruppens område. Genom detta får man en klarare bild av det som populärt kallas för förbandsanda och inte en anonym 125 000-manna armésymbol (håller med Aminoff i gästkrönikan i Hemvärnet nr 4/01).

Vidare håller jag helt med Aminoff om att hemvärnet bör döpas om till lokalförsvars-bataljonskompani, vi har ju i många fall tagit över före detta lokalförsvarsskytte-bataljonernas uppgifter.

Låt oss sedan bärä infanteriets kragspiegel så kanske detta hjälper upp rekryteringen något. Detta betyder i det hela att benämningen hemvärnet går i graven, men namnet är ju inte ett självändamål. Hänger inte namnet med i svängarna så byt – för namn finns inga månghundraåriga regler.

Kristen Yderholz, Båstad.
Heraldiker,
frälsegenealog, bef tff

I hela hemvänet finns kompetens och materiel som bör utnyttjas, inte bara i insatsplotonerna. Foto: Anders Kämpe

Jour för alla bättre än insatsplotoner

Vem har påstått att vanliga hemvärnet inte ställer upp när det är allvar? Titlar man på gasololyckan i Borlänge eller översvämningsarna i Sundborn så har vanliga hemvärnet haft en mycket hög uppslutning, och högre kan man förmodligen inte nå utan jourverksamhet.

Nu sedan insatsplotonerna upprättades, har det sagt att det skulle vara slöseri med tid att försöka ringa ut vanliga hemvärnet när de i alla fall inte ställer upp. Det kan inte vara sant, för finns det riktiga larmlistor så fungerar telefonkedjorna helt oberoende av varandra.

Aldrig gå på fest

Är det meningen att insatsplotonerna ska ha ständig beredskap? Om det är så, betyder det då att de aldrig får gå på fest och dricka sprit eller resa bort någon gång, för vem ska då ställa upp om det händer något? Ska man ha jour så krävs det att det finns avlösning. Har personalen i insatsplotonerna fått klart med sina arbetsgivare att de bara kan sticka iväg omedelbart om de blir utkallade?

Insatsplotonerna kommer i praktiken inte att

få någon högre uppslutning än vanliga hemvärnet. Alla som inte har mycket starka förhinder ställer upp när det är allvar, annars ska de inte vara med i vanliga hemvärnet heller.

Arbetsgivarna tröttnar

Eftersom insatsplotonerna ska öva extra mycket jämfört med vanliga hemvärnet kan man fråga sig om det är lämpligt att bara de ska kallas in vid samhällsuppdrag som efterforskning av försvarna personer? Tröttnar de inte själva på att de ska göra allting, så kommer förmodligen deras arbetsgivare att göra det. Dessutom är de för få i insatsplotonerna. I södra Dalarna kommer man inte att få ihop mer än cirka 15 personer i akuta lägen.

Hade det inte varit bättre att införa en jourverksamhet som alla deltar i? Då hade man alltid kunnat ha ett större antal personer till förfogande dygnet runt, året runt. I hela hemvärnet finns så mycket mer personal, kompetens, privat materiel och utrustning som annars riskerar att inte utnyttjas.

Det kan bli misstänning mellan insatsplotonerna och vanliga hem-

värnet när ungefär hälften av budgeterade medel läggs på en tiondel av personalen. Vi gjorde ett aktivt val när vi gick med och vill därför känna oss delaktiga.

Elitstyrka

Hur ska vanliga hemvärnet kunna överleva på sikt, om all ny välmotiverad personal vi får in värvas över till insatsplotonerna? Är det ens lämpligt att de går direkt till insatsplotonerna innan vi lärt känna dem ordentligt?

Är det så att staten vill ha en elitstyrka, motsvarande heltsanslällda soldater, men inte vill ta kostnaden för det? Man lägger över problemet på arbetsgivarna istället. Vet i så fall medlemmarna i insatsplotonerna och deras arbetsgivare vad som förväntas av dem?

Det är en farlig utveckling för hela hemvärnet om vi ska delas in i ett A- och ett B-lag på det här sättet. Andra myndigheter får intrycket av att insatsplotonerna kan allt och vanliga hemvärnet ingenting. Det här kan tyvärr resultera i att personalen i vanliga hemvärnet slutar.

Nils-Erik Eklöf, Avesta huvkompani

Genmäle om skjutbanor

Alla hemvärnsförband finns inte i tätorter och alla hemvärnsförband har inte längre ett närliggande regementes resurser att tillgå. Eftersom vår främsta uppgift är väpnad strid behöver vi tillgång till civila skjutbanor. Med långa resvägar och dryga restider ökar kostnaderna och övningstiden åderläts i onödan. Dessutom finns risk att folket tröttnar på händelsen löst åkande. En hemvärnssoldat vill ha innehållsrika övningar där tiden utnyttjas optimalt.

Markägare kan vägra

FM borde ha testat forskarnas råd att kalka skjutvallar med en blandning av gips och kalk och utvärderat resultatet innan man (troligtvis) utan vidare spisning sagt ja till miljörörelsernas krav på avveckling av "det farliga blyet" i sitt remissvar. Efter den antiblypropagandan som tillåtits komma i

Hemvänet har inga höghastighetsvapen. Vid sällsynta tillfällen, som här i Boden, förekommer övningsskjutning

dagen finns dessutom risk för att uppskrämda markägare vägrar fortsatt uppåtelse av skjutbanor på sina marker.

Vi måste ha tillgång till folk i Högkvarteret, även utanför rikshavvd, som förstår våra problem, tillvaratar våra intressen och verkar för att våra resurser inte ytterligare inskränks.

Lars Rune talar enbart om höghastighetsvapen inom FM. Ett höghastighetsvapen kännetecknas av att det har en patron med lätt kula, utgångshastighet (Vo) över 900 m/sek.

Hemvänet har inga höghastighetsvapen. Vi har kpist m/45 (Vo 410 m/sek) och Ak4 (Vo 790 m/sek).

Även här skyntar okunigheten om hemvänet inom FM. Vi har inga Ak5 (Vo 930 m/sek) och kommer inte att få några inom överskådlig tid.

Vid skjutning med kpist och Ak 4 bortfaller argumentet att kulan pulveriseras och blydamm bildas, med ytterligare risk för urlakning vid sura regn. Jag kan därför inte finna några hinder för fortsatt användning av äldre kulfang (skjutvallar) för hemvänet vid kommande. Eftersom vår verksamhet sker på fritid, bör den underlättas och inte ytterligare kringgärdas av restriktioner, byråkrati och förbud.

Per Sjöwärd, lokalred Livgrenadjärgruppen

Förrådsbesök á la Norland

Stockholms hemvärn anser tydligen att det är "svårt att ta sig till förrådet sedan truppervisitens stängde på K1 i somras".

De blir nu hävnisade till Kungsängen, som om det ska vara ett långt avstånd. I övriga delar av landet och i synnerhet Västerbotten är avstånden till förrådet avsevärt mycket större.

Några exemplen: Skellef-

teå – förrådet 145 km enkel väg, Storuman 270 km, Nordmaling 70 km.

Vi har tillsammans med Västerbottensgruppen hitat olika lösningar för att underlätta förrådsbesök.

Om ett hvområde ska ID-märka vapen e.d kommer förrådspersonalen ut. Om enskilda hvsoldater är i behov att byta textilmateriel kan detta ske per post.

Jag tror att de flesta Hv-bataljoner ute i landet med långa avstånd till militära förråd använder sig av liknande lösningar för att underlätta och förenkla förrådsbesök.

Så, ni stockholmshemvärnare, i paritet med övriga landet tycker ni kanske inte att avståndet till Kungsängen är så stort.

Lars Heikkinen

Jaga i uniform är förbjudet

I den lokala morgontidningen läser jaktreportage med bilder på älgiägare i uniformsjacka 90 med Försvarsmaktens märken. Dels är detta strängeligen förbjudet enligt uniformsreglementet, dels kan det vid en olycka innehärra att hemvärnsmannens högre chef blir ansvarig.

Att använda uniforms-

jacka under jakt har missbrukats länge utan att någon har påtalat felet. Om vi ska anses som seriösa inom hemvänet vad gäller den bild vi vill ge till samhället, är det ganska lite att begära av oss att nyttja vår uniform på ett riktigt sätt.

Att det finns m 90-persedlar att köpa utanför Försvarsmakten vet jag

mycket väl. Att dessa används, med jacka och allt (utan relevanta märken på) är enligt mitt förmenande helt OK

Alltså: ni chefer ute i hemvärnsorganisationen, ta tag i detta så att vi slipper se dessa reportagebilder till nästa jaktsäsong.

Lars Heikkinen,
lokalred Västerbotten

Lokalredaktörer

● **Skånska dragongruppen, Södra skånska gruppen:** Lennarth Johansson, Nässelblomsvägen 30, 290 37 Arkelstorp, telefon, fax 044-913 49, e-post lemajoh@se.packardbell.org, Bo Bengtsson, Skäretvägen 3, 260 41 Nyhamnsläge, tel 042-34 6367, 070-697 35 53, e-post bo-staffan.bengtsson@nassjo.telia.mail.com

● **Kronobergsgruppen:** Åke Juhlin, Rågstigen 6, 343 74 Liatorp, e-post ake.juhlin@telia.com

● **Hallandsgruppen:** Leif Sondell, Stenlösevägen 37, 310 50 Slöinge, tel 0346-405 12, 070-6944246. Roger Bengtsson, Västra v. 6, 302 65 Halmstad, tel 035-409 02, mobil 070-36 28 727 e-post r.bengtsson@home.se

● **Göteborgsgruppen, Bohus-Dalgruppen, Älvborgsgruppen, Skaraborgsgruppen:** Lars Brink, Dr Lindhs gata 1, 413 25 Göteborg, tel/fax: 031-82 7526, mobil 070-7669292, e-post lars.brink@telia.com, Mats Gillners, Skogsvägen 5, 46832 Vargön, tel/fax: 0521-22 3674

● **Gotlandsgruppen:** Ulf Hörsne, Linegård Hörsne, 620 23 Romakloster, tel/fax: 0498-37095

● **Livgrenadjärgruppen:** Per Sjöwärd, Linköpingsgatan 25 A, 582 25 Linköping, tel 013-14 5475, fax 013-10 1156

● **Södertörnsgruppen:** Göran Pettersson, Björkvägen 7, 130 40 Djurhamn, tel/fax 08-571 515 87

● **Södermanlandsgruppen:** Kent Lund, Strandgatan 10 A, 633 43 Eskilstuna, 016-14 62 40, fax 016-14 96 80, mobil 0708-20 01 24

● **Upplandsgruppen:** Björn A. Johansson, Eva Lagerwallsgatan 2, 756 43 Uppsala, tel 018-1240 32

● **Värmlandsgruppen:** Karl-Henrik Bergman, Hillringberg, 67020 Glava, tel 070-2079457

● **Dalregementsgruppen, Gävleborgsgruppen:** Hans Lindkvist, Hökviken, 791 91 Falun, tel 023-222 49

● **Västernorrlandsgruppen, Jämtlandsgruppen:** Rolf Höglund, Krokvägen 2, 864 33 Matfors, tel/fax 060-20005, 070-6346162

● **Västerbottensgruppen:** Christer Norberg, Aronsberg 13, 910 60 Åsele, tel 0941-663 12, 070-517 58 34, fax 0941-661 80, Lars Heikkinen, Hemgårdsgatan 37, 934 31 Kåge, tel 0910-721690, 070-2629288, e-post: lars.heikki@kagehus1.se

● **Norrottensgruppen:** Jan Backman, Dalbackavägen 39, 945 92 Altersbruk, tel/fax 0911-20 40 37

● **Lapplandsjägargruppen, Norrbottens gränsjägargrupp:** Sven Kostenius, Rantajärvi 78, 957 94 Övertorneå, tel 0927-230 00, fax 0927-231 23

POSTTIDNING

Avsändare: Tidskriften Hemvänet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvänet, ska du i första hand vända dig till din militärdistriktsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion. Detta gäller all krigsplacerad personal, alltså både hemvärnsmän och avtalspersonal.

Annons 1/1 4-färg Försvarets tidskrifter